

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [*PRIIT PIKAMĀE*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2024. gada 5. septembrī¹

Lieta C-510/23

Trenitalia SpA

pret

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,
piedaloties:

Federconsumatori

Lieta C-511/23

Caronte & Tourist SpA

pret

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,
piedaloties:

Unione nazionale consumatori – Comitato regionale della Sicilia,

Unione nazionale consumatori,

Assarmatori,

Confederazione Italiana Armatori

(*Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija)
lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība –
Direktīva 2005/29/EK – Uzņēmēju negodīga komercprakse iekšējā tirgū attiecībā pret
patērētājiem – Konkurence – LESD 102. pants – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga
izmantošana – Līdzekļu piešķiršana valstu konkurences iestādēm konkurences noteikumu
istenošanai – Direktīva (ES) 2019/1 – Valsts procedūras, lai konstatētu pārkāpumus patērētāju
tiesību jomā – Pirmsizmeklēšanas posms – Saprātīga termiņa ievērošana – Valsts tiesiskais
regulējums, kurā paredzēts pienākums izmeklēšanas procedūru uzsākt 90 dienu laikā –
Lēmuma par soda uzlikšanu atcelšana minētā termiņa neievērošanas gadījumā –
Efektivitātes princips – Tiesiskās drošības princips – Tiesības uz aizstāvību

I. Ievads

1. Šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurus iesniegusi *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) atbilstoši LESD 267. pantam, attiecas uz Savienības noteikumu patērētāju tiesību aizsardzības un konkurences jomā interpretāciju. Lietā

¹ Oriģinālvaloda – franču.

C-510/23 iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (“Negodīgas komercprakses direktīva”)², bet lietā C-511/23 tā lūdz Tiesu lemt par LESD 102. panta interpretāciju saistībā ar konkurences aizsardzības principu un administratīvās rīcības efektivitātes principu.

2. Šie lūgumi ir iesniegti tiesvedībā starp sabiedrībām un *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (Konkurences un tirgus uzraudzības iestāde, Itālija; turpmāk tekstā – “AGCM”) par sankcijām, kas noteiktas šīm sabiedrībām negodīgas komercprakses un dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas dēļ. Minētās sabiedrības apstrīd AGCM lēmumus ar pamatojumu, ka šī iestāde tos esot pieņēmusi pēc valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā 90 dienu termiņa beigām. Šis tiesiskais regulējums paredz, ka AGCM zaudē tiesības īstenot tai piešķirtās konstatēšanas, aizliegšanas un sodīšanas pilnvaras šī termiņa neievērošanas gadījumā; tam iesniedzējtiesas ieskatā var būt nelabvēlīgas sekas uz šīs valsts iestādes darbību. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas saņemt skaidrojumus par prasībām, kas Savienības tiesībās noteiktas attiecībā uz valsts tiesisko regulējumu, ar ko reglamentē tādu iestāžu pilnvaras, kurām ir jāgarantē iekšējā tirgus noteikumu ievērošana iepriekš minētajās jomās.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Noteikumi patērētāju tiesību aizsardzības jomā

a) Direktīva 2005/29

3. Direktīvas 2005/29 1. pantā “Mērķis” ir paredzēts:

“Šīs direktīvas mērķis ir dot ieguldījumu iekšējā tirgus pareizā darbībā un sasniegt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, tuvinot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgu komercpraksi, kura rada kaitējumu patērētāju ekonomiskajām interesēm.”

4. Šīs direktīvas 11. pantā “Izpilde” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina piemērotus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu negodīgu komercpraksi nolūkā nodrošināt šīs direktīvas prasību ievērošanu patērētāju interesēs.

Tādi līdzekļi ietver tiesību normas, saskaņā ar ko tādas personas vai organizācijas, kurām saskaņā ar attiecīgo valsts tiesību aktiem ir likumīgas intereses apkarot negodīgu komercpraksi, tostarp konkurenti, var:

a) celt prasību tiesā pret šādu negodīgu komercpraksi

un/vai

² OV 2005, L 149, 22. lpp.

- b) ierosināt šādas negodīgas komercprakses izskatīšanu administratīvā iestādē, kas ir kompetenta vai nu pieņemt lēmumus par sūdzībām, vai ierosināt attiecīgu tiesvedību.

[..]

2. Saskaņā ar 1. punktā minētajām tiesību normām dalībvalstis tiesām vai administratīvām iestādēm piešķir pilnvaras, kas ļauj gadījumos, kad tās uzskata šādus pasākumus par vajadzīgiem, ņemot vērā visu iesaistīto intereses, it sevišķi sabiedrības intereses:

- a) likt pārtraukt negodīgu komercpraksi vai ierosināt attiecīgu tiesvedību, lai panāktu negodīgas komercprakses pārtraukšanu,

vai

- b) aizliegt negodīgu komercpraksi vai ierosināt attiecīgu tiesvedību, lai panāktu negodīgas komercprakses aizliegšanu, ja negodīga komercprakse vēl nav sākusies, bet tās īstenošana ir paredzama,

pat nepierādot tirgotāja faktiski nodarītos zaudējumus vai kaitējumu, nodomu vai nolaidību.

[..]”

5. Šīs pašas direktīvas 13. pantā “Sankcijas” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nosaka sankcijas gadījumiem, kad tiek pārkāpti šīs direktīvas piemērošanai pieņemtie valsts noteikumi, un veic visus vajadzīgus pasākumus, lai nodrošinātu šo sankciju piemērošanu. Šādām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.

[..]”

b) *Regula (ES) 2017/2394*

6. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/2394 (2017. gada 12. decembris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2006/2004³ 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šī regula paredz nosacījumus, pēc kuriem kompetentās iestādes, ko to dalībvalstis norīkojušas kā atbildīgās par to Savienības tiesību aktu izpildi, kuri aizsargā patērētāju intereses, sadarbojas un koordinē darbības cita ar citu un ar Komisiju, lai panāktu minēto tiesību aktu ievērošanu un nodrošinātu iekšējā tirgus raitu darbību un lai stiprinātu patērētāju ekonomisko interešu aizsardzību.”

7. Šīs regulas 2. pantā “Darbības joma” ir noteikts:

“1. Šo regulu piemēro Savienībā izdarītiem pārkāpumiem, plaši izplatītiem pārkāpumiem un Savienības mēroga plaši izplatītiem pārkāpumiem, pat ja minētie pārkāpumi jau ir beigušies, pirms sākas vai ir pabeigta izpilde.

³ OV 2017, L 345, 1. lpp.

[..]”

8. Minētās regulas 12. pantā “Lūgumi veikt izpildes pasākumus” ir noteikts:

“1. Lūguma saņēmēja iestāde pēc lūguma iesniedzējas iestādes lūguma, īstenojot 9. pantā izklāstītās pilnvaras un visas papildu pilnvaras, kas tai piešķirtas valsts tiesību aktos, veic visus vajadzīgos un samērīgos izpildes pasākumus, lai panāktu, ka tiek izbeigts vai aizliegts Savienībā izdarīts pārkāpums. Lūguma saņēmēja iestāde nosaka attiecīgos izpildes pasākumus, kas nepieciešami, lai panāktu, ka tiek izbeigts vai aizliegts Savienībā izdarīts pārkāpums, un tos veic bez kavēšanās un ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc lūguma saņemšanas, ja vien tā nesniedz konkrētus iemeslus minētā laikposma pagarināšanai. Attiecīgā gadījumā lūguma saņēmēja iestāde tirgotājam, kas atbildīgs par Savienībā izdarīto pārkāpumu, piemēro sodus, piemēram, naudas sodus vai periodiskus soda maksājumus. [..]

2. Lūguma saņēmēja iestāde regulāri informē lūguma iesniedzēju iestādi par veiktajiem soļiem un pasākumiem un par soļiem un pasākumiem, ko tā paredz veikt. Lūguma saņēmēja iestāde izmanto 35. pantā paredzēto elektronisko datubāzi, lai nekavējoties paziņotu lūguma iesniedzējai iestādei, citu dalībvalstu kompetentajām iestādēm un Komisijai par veiktajiem pasākumiem un minēto pasākumu ietekmi uz Savienībā izdarītiem pārkāpumiem, tostarp norādot:

- a) vai ir piemēroti pagaidu pasākumi;
- b) vai pārkāpums ir izbeigts;
- c) kuri pasākumi ir pieņemti un vai minētie pasākumi ir īstenoti;
- d) apmēru, kādā patērētājiem, kurus skāris iespējamais pārkāpums, ir piedāvātas korektīvas saistības.”

9. Regulas 2017/2394 17. pants “Koordinētas rīcības uzsākšana un koordinatora iecelšana” ir formulēts šādi:

“1. Ja pastāv pamatotas aizdomas par plaši izplatītu pārkāpumu, kompetentās iestādes, uz kurām attiecas minētais pārkāpums, uzsāk koordinētu rīcību, kuras pamatā ir to savstarpēja vienošanās. Par koordinētas rīcības sākšanu nekavējoties paziņo vienotajiem sadarbības birojiem, uz kuriem attiecas minētais pārkāpums, un Komisijai.

2. Kompetentās iestādes, uz kurām attiecas iespējamais plaši izplatītais pārkāpums, vienu kompetento iestādi, uz kuru attiecas iespējamais plaši izplatītais pārkāpums, norīko par koordinatoru. Ja minētās kompetentās iestādes nespēj vienoties par minēto norīkošanu, koordinatora lomu uzņemas Komisija.

3. Ja Komisijai ir pamatotas aizdomas par Savienības mēroga plaši izplatītu pārkāpumu, tā, ievērojot 26. pantu, nekavējoties par to paziņo kompetentajām iestādēm un vienotajiem sadarbības birojiem, uz kuriem attiecas minētais iespējamais pārkāpums. Komisija paziņojumā norāda pamatojumu, kas attaisno iespējamu koordinēto rīcību. Kompetentās iestādes, uz kurām attiecas iespējamais Savienības mēroga plaši izplatītais pārkāpums, veic pienācīgu izmeklēšanu, balstoties uz informāciju, kas tām ir pieejama vai kam tās viegli var piekļūt. Kompetentās iestādes, uz kurām attiecas iespējamais Savienības mēroga plaši izplatītais pārkāpums, ievērojot 26. pantu, par šādas izmeklēšanas rezultātiem paziņo pārējām kompetentajām iestādēm,

vienotajiem sadarbības birojiem, uz kuriem attiecas minētais pārkāpums, un Komisijai viena mēneša laikā no Komisijas paziņojuma dienas. Ja šāda izmeklēšana atklāj, ka, iespējams, notiek Savienības mēroga plaši izplatīts pārkāpums, kompetentās iestādes, uz kurām attiecas minētais pārkāpums, sāk koordinēto rīcību un veic pasākumus, kas izklāstīti 19. pantā, kā arī, attiecīgā gadījumā, pasākumus, kas izklāstīti 20. un 21. pantā.

[..]

5. Kompetentā iestāde pievienojas koordinētajai rīcībai, ja minētās koordinētās rīcības laikā kļūst skaidrs, ka uz kompetento iestādi attiecas plaši izplatītais pārkāpums vai Savienības mēroga plaši izplatītais pārkāpums.”

2. Noteikumi konkurences jomā

a) Regula (EK) Nr. 1/2003

10. Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā⁴, 3. pantu “Attiecības starp [LESD 101. un 102.] pantu un valstu konkurences tiesību aktiem”:

“1. [...] Dalībvalstu konkurences iestādēm vai valstu tiesām piemērojot valsts konkurences tiesību aktus jebkurai ļaunprātīgai izmantošanai, kas aizliegta ar [LESD 102.] pantu, tās arī piemēro [LESD 102.] pantu.

[..]”

11. Šīs regulas 5. pantā “Dalībvalstu konkurences iestāžu pilnvaras” ir paredzēts:

“Dalībvalstu konkurences iestādēm ir pilnvaras piemērot [LESD 101. un 102.] pantu atsevišķos gadījumos. Šim nolūkam tās pēc savas iniciatīvas vai uz sūdzības pamata var pieņemt lēmumus, ar kuriem:

- pieprasa izbeigt pārkāpumu,
- nosaka pagaidu pasākumus,
- pieņem saistības,
- uzliek soda naudas, periodiskus soda maksājumus vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos.

Ja, pamatojoties uz konkurences iestāžu rīcībā esošo informāciju, netiek izpildīti aizlieguma nosacījumi, tās līdzīgi var lemt, ka rīcībai no to puses nav pamata.”

⁴ OV 2003, L 1, 1. lpp.

12. Saskaņā ar minētās regulas 11. pantu “Sadarbība starp Komisiju un dalībvalstu konkurences iestādēm”:

“1. Komisija un dalībvalstu konkurences iestādes ciešā sadarbībā piemēro Kopienas konkurences noteikumus.

[..]

6. Lietas izskatīšanas uzsākšana, ko veic Komisija, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar III nodaļu, atbrīvo dalībvalstu konkurences iestādes no to kompetences piemērot [LESD 101. un 102.] pantu. Ja dalībvalsts konkurences iestāde jau darbojas lietā, Komisija uzsāk lietas izskatīšanu vienīgi pēc konsultēšanās ar šo valsts konkurences iestādi.”

13. Šīs pašas regulas 9. pantā “Saistības” ir paredzēts:

“1. Ja Komisija plāno pieņemt lēmumu, ar ko pieprasa pārkāpšanas izbeigšanu, un ja attiecīgie uzņēmumi piedāvā uzņemties saistības, lai atbilstu prasībām, kuras tiem paudusi Komisija savā sākotnējā vērtējumā, Komisija var ar lēmumu atzīt šo saistību saistošo spēku attiecībā uz uzņēmumiem.

[..]”

14. Regulas Nr. 1/2003 22. pantā “Izmeklēšanas, ko veic dalībvalstu konkurences iestādes” ir noteikts:

“1. Dalībvalsts konkurences iestāde savā teritorijā var veikt jebkādu pārbaudi vai citu izmeklēšanas pasākumu saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem citas dalībvalsts konkurences iestādes vārdā vai interesēs, lai noteiktu, vai ir bijis [LESD 101. vai 102.] panta pārkāpums. [..]

2. Dalībvalstu konkurences iestādes pēc Komisijas pieprasījuma veic pārbaudes, kuras Komisija saskaņā ar 20. panta 1. punktu uzskata par vajadzīgām, vai kuras tā saskaņā ar 20. panta 4. punktu pieprasījusi ar lēmumu. Dalībvalstu konkurences iestāžu amatpersonas, kas atbildīgas par šo pārbaūžu veikšanu, kā arī to pilnvarotās un nozīmētās personas īsteno savas pilnvaras saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem.

Ja to pieprasa Komisija vai tās dalībvalsts konkurences iestāde, kuras teritorijā jāveic pārbaude, amatpersonas un citas pavadošās personas, ko pilnvarojusi Komisija, var palīdzēt attiecīgās iestādes amatpersonām.”

15. Saskaņā ar šīs regulas 23. un 24. pantu Komisija var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām soda naudas [naudas sodus], kā arī periodiskus soda maksājumus [kavējuma naudas].

16. Minētās regulas 25. pantā “Noilguma termiņi sodu uzlikšanai” ir noteikts:

“1. Uz pilnvarām, kas ar 23. un 24. pantu piešķirtas Komisijai, attiecas šādi noilguma termiņi:

a) trīs gadi gadījumā, kad pārkāpti noteikumi attiecībā uz informācijas pieprasīšanu vai pārbaūžu veikšanu;

b) pieci gadi visu pārējo pārkāpumu gadījumā.

2. Laiku skaita no dienas, kur[ā] izdarīts pārkāpums. Tomēr pārkāpumu turpināšanas vai atkārtotā gadījumā laiku skaita no dienas, kurā pārtrauc pārkāpšanu.

[..]”

17. Tās pašas regulas 26. pantā “Noilguma termiņš sodu izpildei” ir paredzēts:

“1. Komisijas pilnvarām izpildīt lēmumus, kas pieņemti atbilstoši 23. un 24. pantam, ir piecu gadu noilguma termiņš.

2. Laiku skaita no dienas, kurā pieņem galīgo lēmumu.

[..]”

18. Regulas Nr. 1/2003 35. panta “Dalībvalstu konkurences iestāžu norīkošana” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis izraugās konkurences iestādi vai iestādes, kas ir atbildīgas par [LESD 101. un 102.] panta piemērošanu tādā veidā, lai tiktu efektīvi izpildīti šīs regulas noteikumi. [..]”

b) Direktīva (ES) 2019/1

19. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1 (2018. gada 11. decembris) par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu⁵ 1. pantā “Priekšmets un piemērošanas joma” ir paredzēts:

“[..]

2. Šī direktīva attiecas uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu un paralēlo valsts konkurences tiesību noteikumu piemērošanu tajā pašā lietā. [..]

3. Šajā direktīvā ir paredzēti atsevišķi noteikumi par savstarpējo palīdzību ar mērķi nodrošināt, lai pienācīgi darbotos iekšējais tirgus un ciešā sadarbības sistēma Eiropas Konkurences tīklā.”

20. Šīs direktīvas 3. pantā “Garantijas” ir noteikts:

“1. Procedūrās attiecībā uz LESD 101. vai 102. panta pārkāpumiem, tostarp šajā direktīvā minēto valsts konkurences iestāžu pilnvaru īstenošanā, ievēro Savienības tiesību aktu vispārīgos principus un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai 1. punktā minēto pilnvaru īstenošanā tiktu ievērotas pienācīgas garantijas attiecībā uz uzņēmumu aizstāvības tiesībām, tostarp tiesības tikt uzklautam un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

3. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts konkurences iestāžu izpildes procedūras tiktu īstenotas saprātīgā termiņā. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts konkurences iestādes, pirms tās pieņem lēmumu saskaņā ar šīs direktīvas 10. pantu, pieņemtu paziņojumu par iebildumiem.”

⁵ OV 2019, L 11, 3. lpp.

21. Minētās direktīvas 4. pantā “Neatkarība” ir paredzēts:

“1. Lai nodrošinātu administratīvo valsts konkurences iestāžu neatkarību LESD 101. un 102. panta piemērošanā, dalībvalstis nodrošina, lai šādas iestādes savus pienākumus pildītu un pilnvaras īstenotu objektīvi un efektīvas un vienveidīgas minēto noteikumu piemērošanas interesēs, ievērojot samērīgas pārskatatbildības prasības un neskarot ciešu konkurences iestāžu sadarbību Eiropas Konkurences tīklā.

[..]

5. Administratīvajām valsts konkurences iestādēm ir pilnvaras noteikt savas uzdevumu izpildes prioritātes attiecībā uz šīs direktīvas 5. panta 2. punktā minētajām LESD 101. un 102. panta piemērošanas darbībām. Ja administratīvo valsts konkurences iestāžu pienākumos ir izskatīt oficiālās sūdzības, šīm iestādēm ir pilnvaras noraidīt šādas sūdzības, pamatojoties uz to, ka iestādes šādas sūdzības neuzskata par izpildes prioritāti. Minētais neskar administratīvo valsts konkurences iestāžu pilnvaras noraidīt sūdzības citu valsts tiesību aktos paredzēto iemeslu dēļ.”

22. Direktīvas 2019/1 5. pantā “Resursi” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis vismaz nodrošina, lai valsts konkurences iestāžu rīcībā būtu pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi pienākumu efektīvai pildīšanai un efektīvai pilnvaru īstenošanai attiecībā uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu, kā noteikts šā panta 2. punktā.

2. Šā panta 1. punkta vajadzībām valsts konkurences iestādes var vismaz veikt izmeklēšanu nolūkā piemērot LESD 101. un 102. pantu, pieņemt minēto noteikumu piemērošanas lēmumus uz Regulas [Nr. 1/2003] 5. panta pamata; un cieši sadarbīties Eiropas Konkurences tīklā nolūkā nodrošināt efektīvu un vienveidīgu LESD 101. un 102. panta piemērošanu.

[..]”

23. Ar šīs direktīvas 10., 12., 13. un 16. pantu ir reglamentētas valsts konkurences iestāžu pilnvaras saistībā ar attiecīgi pārkāpuma konstatēšanu un izbeigšanu, uzņēmumu un uzņēmumu apvienību piedāvātajām saistībām, uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām piemērojamajiem naudas sodiem un periodiskajiem soda maksājumiem [kavējuma naudām].

24. Saskaņā ar Direktīvas 2019/1 36. pantu tā stājas spēkā 2019. gada 3. februārī. Atbilstoši tās 34. panta 1. punktam dalībvalstīm bija jāievieš normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, līdz 2021. gada 4. februārim.

B. Itālijas tiesības

1. Likums Nr. 689/81

25. *Legge 24 novembre 1981, n. 689 – Modifiche al sistema penale* (1981. gada 24. novembra Likums Nr. 689 par izmaiņām sodu sistēmā, turpmāk tekstā – “Likums Nr. 689/81”) ir definēts administratīvo naudas sodu vispārējais režīms.

26. Šī likuma 12. pantā “Piemērošanas joma” ir noteikts:

“Šīs nodaļas noteikumus ievēro tiktāl, ciktāl tie ir piemērojami un ja nav noteikts citādi, attiecībā uz visiem pārkāpumiem, par kuriem ir paredzēts administratīvais naudas sods, arī tad, ja šis sods nav paredzēts kriminālsoda aizstāšanai. Noteikumus nepiemēro disciplinārpārkāpumiem.”

27. Minētā likuma 14. pantā “Paziņojums par iebildumiem un paziņošana” ir paredzēts:

“Par pārkāpumu, kad tas ir iespējams, nekavējoties jāpaziņo gan pārkāpējam, gan personai, kurai ir solidārs pienākums samaksāt par šo pārkāpumu maksājamo summu.

Ja nav veikta tūlītēja paziņošana visām vai dažām iepriekšējā punktā norādītajām personām, informāciju par pārkāpumu ir jāpaziņo republikas teritorijā dzīvojošajām ieinteresētajām personām deviņdesmit dienu laikā pēc pārkāpuma konstatēšanas un ārvalstīs dzīvojošajām personām – trīsdesmit sešdesmit dienu laikā pēc pārkāpuma konstatēšanas.

Kad dokumenti saistībā ar pārkāpumu ir nosūtīti kompetentajai iestādei ar tiesu iestādes nolēmumu, iepriekšējā daļā minētos termiņus sāk skaitīt no [šo dokumentu] saņemšanas dienas.

[..]

Pienākums samaksāt par pārkāpumu maksājamo summu tiek atcelts personai, kurai nav veikta paziņošana noteiktajā termiņā.”

28. Tā paša likuma 28. pantā “Noilgums” ir noteikts:

“Tiesībām iekasēt par šajā likumā norādītajiem pārkāpumiem maksājamās summas tiek noteikts piecu gadu noilguma termiņš, sākot no pārkāpuma izdarīšanas dienas.

Noilguma termiņa pārtraukšanu regulē [Itālijas] Civilt kodeksa noteikumi.”

2. Noteikumi patērētāju tiesību aizsardzības jomā

a) Patērētāju kodekss

29. 2005. gada 6. septembra *decreto legislativo n. 206 – Codice del consumo* (Lēģislatīvais dekrēts Nr. 206 par patērētāju kodeksu), redakcijā, kas piemērojama pamatlīetā (turpmāk tekstā – “Patērētāju kodekss”), 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ievērojot Konstitūciju un saskaņā ar principiem, kas minēti Eiropas Kopienu dibināšanas līgumos, Līgumā par Eiropas Savienību, Savienības tiesību aktos, it īpaši [EKL] 153. pantā, kā arī starptautiskajos līgumos, ar šo kodeksu tiek saskaņoti un reorganizēti tiesību akti par pirkšanas un patērēšanas procesiem, lai nodrošinātu augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni.”

30. Šī kodeksa 27. pantā “Administratīvā un tiesību aizsardzība” ir noteikts:

“1. [AGCM] pilda šajā pantā noteiktos pienākumus arī kā kompetentā iestāde, kas atbild par [Regulas Nr. 2006/2004 (2004. gada 27. oktobris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā (“Regula par sadarbību

patērētāju tiesību aizsardzības jomā”) (OV 2004, L 364, 1. lpp.)] īstenošanu normatīvo aktu robežās.

1.*bis* Arī regulētās nozarēs atbilstoši 19. panta 3. punktam kompetence rīkoties attiecībā uz tirgotāju rīcību, kura izpaužas kā negodīga komercprakse, neskarot pienākumu ievērot spēkā esošo tiesisko regulējumu, ir tikai [AGCM], kas šo kompetenci īsteno, pamatojoties uz šajā pantā noteiktajām pilnvarām pēc kompetentās regulatīvās iestādes atzinuma saņemšanas. [..]

2. [AGCM] pēc savas ierosmes vai pēc jebkuras ieinteresētas personas vai organizācijas pieprasījuma aizliedz negodīgas komercprakses turpināšanos un novērš tās sekas. Šajā nolūkā [AGCM] izmanto iepriekšminētajā Regulā [Nr. 2006/2004] minētās izmeklēšanas un īstenošanas pilnvaras arī attiecībā uz pārkāpumiem, kas nav pārrobežu pārkāpumi. Lai pildītu 1. punktā noteiktos uzdevumus, [AGCM] var izmantot *Guardia di Finanza*, kas rīkojas saskaņā ar tai piešķirtajām pilnvarām ar mērķi pārbaudīt pievienotās vērtības nodokli un ienākuma nodokli. Iestādes rīcība nav atkarīga no apstākļa, vai attiecīgie patērētāji ir tās dalībvalsts teritorijā, kurā atrodas tirgotājs, vai citā dalībvalstī.

3. [AGCM] ar pamatotu lēmumu var uzdot negodīgas komercprakses pagaidu apturēšanu, ja tas ir īpaši steidzami. Jebkurā gadījumā tā paziņo tirgotājam par izmeklēšanas uzsākšanu.

[..]

8. Ja [AGCM] komercpraksi atzīst par negodīgu, tā aizliedz tās paplašināšanu, ja sabiedrība par to vēl nav informēta, vai tās turpināšanu, ja prakse jau sāka. Tajā pašā lēmumā var paredzēt, ka tirgotājam par saviem līdzekļiem ir pienākums publicēt lēmumu arī izraksta veidā, t.i., īpašu korektīvu paziņojumu, lai novērstu to, ka negodīgā komercprakse turpina radīt sekas.

9. Kopā ar negodīgas komercprakses aizliegšanas pasākumu iestāde piemēro arī administratīvo naudas sodu no 5000 EUR līdz 5 000 000 EUR atkarībā no pārkāpuma smaguma un ilguma. Negodīgas komercprakses 21. panta 3. un 4. punkta izpratnē gadījumā sods nevar būt mazāks par 50 000 EUR.

[..]

11. [AGCM] ar saviem noteikumiem regulē izmeklēšanas procedūru, lai nodrošinātu sacīkstes principa ievērošanu, pilnīgu informāciju par dokumentiem un protokolēšanu.

[..]

13. Uz administratīvajiem naudas sodiem par šī likuma pārkāpumu attiecas Likuma Nr. 689/81 ar turpmākiem grozījumiem I nodaļas I iedaļas un 26., 27., 28. un 29. panta noteikumi, ciktāl tie ir piemērojami. Šajā pantā minētie administratīvie sodi ir jāsamaksā 30 dienu laikā no [AGCM] lēmuma paziņošanas dienas [..].”

b) Noteikumi par izmeklēšanas procedūrām patērētāju tiesību aizsardzības jomā

31. *Regolamento sulle procedure istruttorie in materia di pubblicità ingannevole e comparativa, pratiche commerciali scorrette, violazione dei diritti dei consumatori nei contratti, violazione del divieto di discriminazioni e clausole vessatorie* (Noteikumi par izmeklēšanas procedūrām

patērētāju tiesību aizsardzības jomā) tika apstiprināti ar *delibera n. 25411 de l'AGCM del 1 aprile 2015* (2015. gada 1. aprīļa AGCM lēmums Nr. 25411), kas pieņemts saskaņā ar Patērētāju kodeksa 27. panta 11. punktu.

32. Saskaņā ar šo noteikumu 6. panta 1. punktu un 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu un 2. punktu izmeklēšanas procedūra ir jāuzsāk, citastarp ar paziņojumu par iebildumiem 180 dienu laikā no pieteikuma par rīcības uzsākšanu saņemšanas un šo termiņu var pārtraukt informācijas pieprasīšanas gadījumā. Ja procedūra netiek uzsākta minētajā termiņā, pirmsizmeklēšanas posmu atzīst par pabeigtu, izbeidzot procedūru, taču AGCM ir iespēja pievienot vēlāk lietas materiāliem pieteikumu par rīcības uzsākšanu, lai pēc savas ierosmes veiktu padziļinātu izmeklēšanu, kas balstīta uz jauniem pierādījumiem vai uz rīcības prioritāšu atšķirīgu vērtējumu.

33. Minēto noteikumu 10. un 12. pantā ir definētas izmeklēšanas posmā paredzētās procesuālās garantijas, proti, iespēja tām pusēm, kurām ir paziņots par izmeklēšanas sākšanu, kā arī pārējām attiecīgajām pusēm atbilstoši minēto noteikumu 10. pantam piedalīties izmeklēšanā un iesniegt apsvērumus, piekļuve AGCM rīcībā esošajiem dokumentiem un informācijai un iespēja lūgt veikt uzklauššanu.

3. Noteikumi konkurences jomā

a) Likums Nr. 287/90

34. *Legge 10 ottobre 1990, n. 287 – Norme per la tutela della concorrenza e del mercato* (1990. gada 10. oktobra Likums Nr. 287, ar kuru pieņem konkurences un tirgus aizsardzības noteikumus), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 287/90”), 1. pantā “Piemērošanas joma un saistība ar Savienības tiesībām” ir noteikts:

“1. Šī likuma normas, ar kurām īsteno Konstitūcijas 41. pantu, kas aizsargā un garantē tiesības uz ekonomisko iniciatīvu, ir piemērojamas attiecībā uz aizliegtu vienošanos, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un uzņēmumu koncentrācijām.

2. [AGCM] arī piemēro vienā un tajā pašā lietā vienlaicīgi [LESD] 101. un 102. pantu un šī likuma 2. un 3. pantu par tādu aizliegtu vienošanos īstenošanu, kas ierobežo brīvu konkurenci, un par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

[..]

4. Šīs sadaļas tiesību normas interpretē, pamatojoties uz konkurences jomā piemērojamajiem [Savienības] tiesību principiem.”

35. Šī likuma 3. pantā “Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana” ir paredzēts:

“1. Ir aizliegta viena vai vairāku uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana valsts tirgū vai ievērojamā tā daļā; ir aizliegts arī:

a) tieši vai netieši noteikt pirkšanas vai pārdošanas cenas vai citus līguma noteikumus, kuri ir patvaļīgi dārgi;

[..].”

36. Minētā likumā 12. pantā “Izmeklēšanas pilnvaras” ir noteikts:

“1. Pēc tam, kad [AGCM] izvērtējusi tās rīcībā esošo informāciju un informāciju, ko tai sniegušas publiskās iestādes vai jebkura ieinteresētā persona, tostarp patērētājus pārstāvošas biedrības, tā veic izmeklēšanu, lai pārbaudītu, vai nav pārkāpti 2. un 3. pantā minētie aizliegumi.

[..]”

37. Tā paša likuma 14. pantā “Izmeklēšana” ir paredzēts:

“1. Gadījumā, ja šķietami noticis 2. un 3. panta pārkāpums, [AGCM] paziņo par izmeklēšanas uzsākšanu ieinteresētajiem uzņēmumiem un vienībām [..].”

38. Likuma Nr. 287/90 15. pantā “Brīdinājumi un sankcijas” ir noteikts:

“1. “Ja pēc 14. pantā minētās izmeklēšanas [AGCM] konstatē 2. vai 3. panta pārkāpumus, tā attiecīgajiem uzņēmumiem un struktūrām nosaka termiņu šo pārkāpumu izbeigšanai. Smagu pārkāpumu gadījumā, ņemot vērā smagumu un ilgumu, tā turklāt uzliek administratīvu naudas sodu, kas var atbilst līdz pat desmit procentiem apgrozījuma, kuru īstenojis katrs uzņēmums vai struktūra pēdējā finanšu gadā, kas beidzies pirms brīdinājuma paziņošanas datuma, un nosaka termiņu, kurā uzņēmumam jāsamaksā naudas sods.

[..]”

39. Šī likuma 31. pantā “Sankcijas” ir paredzēts:

“1. Uz administratīvajiem naudas sodiem par šī likuma pārkāpumiem, ja vien tie ir piemērojami, attiecas 1981. gada 24. novembra Likuma Nr. 689/81 I nodaļas I un II iedaļā minētās tiesību normas.”

b) Noteikumi par AGCM kompetencē esošajām izmeklēšanas procedūrām

40. *Decreto del Presidente della Repubblica 30 aprile 1998, n. 217* (1998. gada 30. aprīļa Republikas prezidenta dekrēts Nr. 217), ar ko paredz *regolamento in materia di procedure istruttorie di competenza dell'Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (Noteikumi par AGCM kompetencē esošajām izmeklēšanas procedūrām) tika pieņemts, īstenojot Likuma Nr. 287/90 10. panta 5. punktu, saskaņā ar kuru “tiek noteiktas izmeklēšanas procedūras, kas nodrošina ieinteresētajām personām pilnīgu informāciju par dokumentiem, sacīkstes principa ievērošanu un protokolēšanu”.

41. Šo noteikumu 7., 13. un 14. pantā ir definētas procesuālās garantijas, kas izmeklēšanas posmā paredzētas, pusēm, kurām paziņots par izmeklēšanas uzsākšanu, kā arī pārējām attiecīgajām pusēm saskaņā ar minēto noteikumu 7. panta 2. punktu, proti, iespēja piedalīties izmeklēšanā un iesniegt apsvērumus, piekļuve AGCM rīcībā esošajiem dokumentiem un informācijai un iespēja lūgt veikt uzklaušīšanu pirms izmeklēšanas gaitā iegūto rezultātu paziņošanas.

III. Tiesvedību rašanās fakti, tiesvedības pamatlietās un prejudiciālais jautājums

A. Lieta C-510/23 (*Trenitalia*)

42. *Trenitalia* – valsts sabiedrība, ko ar citas sabiedrības starpniecību pilnībā kontrolē *Ministero dell'economia e delle finanze* (Ekonomikas un finanšu ministrija, Itālija), ir galvenā pasažieru dzelzceļa pārvadājumu pārvaldības sabiedrība, kas darbojas Itālijā. Tā vienlaikus nodrošina reģionālos pārvadājumus un vidēju attālumu un tālsatiksmes pārvadājumus; šī pēdējā minētā kategorija ietver citastarp tā sauktos dzelzceļa pārvadājumus “par tirgus cenām”, piemēram, ātrgaitas pārvadājumu pakalpojumu.

43. Laikā starp 2011. un 2016. gadu AGCM saņēma ziņojumus un sūdzības no patērētājiem, no *Autorità di regolazione dei trasporti* (Transporta regulatīvā iestāde, Itālija), kā arī no biedrības *Federconsumatori* par vilciena biļešu tirdzniecības tiešsaistē nosacījumiem. 2016. gada 21. oktobrī AGCM pievienoja lietas materiāliem to pirkumu simulāciju rezultātus, ko tās amatpersonas bija veikušas no 2016. gada 26. augusta līdz 30. septembrim.

44. 2016. gada 15. novembrī AGCM paziņoja *Trenitalia* lēmumu par procedūras uzsākšanu ar mērķi konstatēt patērētāju tiesību pārkāpumu un veica pārbaudi šīs sabiedrības galvenajā birojā, kur tika izņemti dokumenti. *Trenitalia* konsultanti varēja iepazīties ar izmeklēšanas materiāliem un iesniegt aizstāvības argumentus. Turklāt pārbaude tika veikta arī sabiedrībā, kas piegādājusi *Trenitalia* izmantoto informātikas sistēmu.

45. Ar 2017. gada 3. augusta lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 19. jūlijā, AGCM konstatēja, ka pastāv *Trenitalia* negodīga komercprakse saistībā ar vilciena biļešu pārdošanu tiešsaistē. Proti, attiecībā uz ceļošanas risinājumiem, kas piedāvāti caur tās telemātisko informācijas, biļešu meklēšanas un pirkšanas sistēmu, šī sabiedrība esot galvenokārt norādījusi rezultātus, kuri ietver dzelzceļa pārvadājumu “par tirgus cenām” izmantošanu, neuzrādot rezultātus, kas tajos pašos atiešanas laikos ietver daudz lētāko reģionālo vilcienu izmantošanu. Tādēļ šī iestāde uzdeva *Trenitalia* izbeigt pārmesto rīcību, noteica tai termiņu, lai identificētu šim nolūkam nepieciešamos pasākumus un, ņemot vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu, uzlika tai 5 miljonu EUR naudas sodu.

46. Iesniedzējtiesā *Trenitalia* apstrīd AGCM lēmumu, atsaucoties konkrēti uz to, ka nav ievērots Likuma Nr. 689/81 14. pantā paredzētais 90 dienu termiņš, lai uzsāktu patērētāju tiesību pārkāpuma konstatēšanas procedūru. Proti, posms pirms paziņojuma par iebildumiem esot ildzis vairāk kā četrus gadus.

47. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka uz AGCM noteiktajām sankcijām gan par pārkāpumiem konkurences jomā, gan par pārkāpumiem patērētāju tiesību aizsardzības jomā, attiecas “krimināltiesībām radniecīga” nozare⁶. Tālab, lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību un novērstu to, ka pagājušais laiks rada kaitējumu apsūdzētajam, ir jāievēro Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 6. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. pantā noteiktie principi, ar kuriem noteikts pienākums nekavējoties paziņot par iebildumiem.

⁶ Attiecībā uz šo punktu iesniedzējtiesa balstās un “*Engel* kritērijiem”; šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 1976. gada 8. jūnijs, *Engel* u.c. pret Nīderlandi (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071, 82. un 83. punkts).

48. Saskaņā ar *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) judikatūru, kas nesen attīstījusies šajā virzienā, AGCM ir pienākums uzsākt izmeklēšanas procedūru, sniedzot paziņojumu par iebildumiem šajā 90 dienu termiņā, skaitot no brīža, kad ir pabeigta paziņojumam par iebildumiem nepieciešamo faktu apkopošana, pretējā gadījumā AGCM zaudē sankciju noteikšanas pilnvaras.

49. Lai noskaidrotu minētā termiņa sākšanās brīdi, administratīvajai tiesai ir jāveic retrospektīvs vērtējums, ņemot vērā situāciju, kādā atradās AGCM, un jāpārbauda, sākot ar kādu datumu, konkrētā brīdī pieejamā informācija bija pietiekama, lai formulētu paziņojumu par iebildumiem. Jelkāda šī termiņa pārsniegšana izraisa AGCM lēmuma atcelšanu pilnībā. Turklāt saskaņā ar principu *ne bis in idem* nav iespējams vēlāk uzsākt jaunu izmeklēšanas procedūru par to pašu praksi, pat ja attiecīgais uzņēmums nekad nav šo praksi izbeidzis.

50. Iesniedzējtiesas ieskatā šie apstākļi, pirmkārt, apdraud AGCM autonomiju, uzliekot tai pienākumu uzsākt izmeklēšanu, balstoties uz vienīgi hronoloģisku kritēriju. Turklāt pārmērīgi agrīna procedūras uzsākšana palielina risku, ka šī iestāde nevar iegūt informāciju, kas nepieciešama, lai konstatētu pārmesto pārkāpumu. Ir jāņem vērā ievērojamā AGCM darbības sarežģītība it īpaši tādās izmeklēšanās, kas attiecas uz lieliem tirgus dalībniekiem, jo ir jāapkopo informācija par daudziem faktiem nepārtrauktā periodā, lai veiktu abstraktu juridisku kvalifikāciju.

51. Šādā kontekstā iesniedzējtiesa velk paralēles ar konkurences jomā piemērotām sankcijām, jo kompetentajai iestādei ir jāpabeidz pārkāpuma procedūra saprātīgā termiņā. Tāda prasība pēc analogijas ir piemērojama arī patērētāju tiesību aizsardzības jomā.

52. Otrkārt, ja attiecīgajam uzņēmumam nav jāpierāda no izmeklēšanas procedūras novēlotas uzsākšanas izrietošs kaitējums, no tā izriet neapstrīdama prezumpcija par šī uzņēmuma tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ja procedūra tiek uzsākta pēc 90 dienu termiņa izbeigšanās.

53. Katrā ziņā tāda termiņa piemērošana, kura sākuma datums mainās atkarībā no konkrētā gadījuma, nevar pienācīgi aizsargāt sodīto uzņēmumu tiesisko palāvību. Lai izvairītos no iebildumu paziņošanas pārmērīgi garos termiņos, Itālijas tiesībās ir paredzēts piecu gadu noilguma termiņš, kuru sāk skaitīt no prettiesiskās rīcības izbeigšanas brīža.

54. Šādos apstākļos *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas [2005/29] 11. pants saistībā ar patērētāju aizsardzības un administratīvās rīcības efektivitātes principu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā to, kas izriet no Likuma [Nr. 689/81] 14. panta piemērošanas – kā to interpretē un piemēro tiesas – ar kuru ir noteikts, ka [AGCM] izmeklēšanas procedūra negodīgas komercprakses konstatēšanai ir jāuzsāk deviņdesmit dienu laikā no brīža, kad šai iestādei kļūst zināmi pārkāpuma būtiskie elementi, kas var sastāvēt tikai no pirmā ziņojuma par pārkāpumu?”

B. Lieta C-511/23 (*Caronte & Tourist*)

55. *Caronte & Tourist* (turpmāk tekstā – “C&T”) ir sabiedrība, kas sniedz pārkraušanas pakalpojumus Mesīnas šaurumā, kur tai ir kvazimonopola stāvoklis.

56. 2018. gada 24. martā AGCM saņēma ziņojumu no patērētāja, kurš sūdzējās par C&T sniegtā pārkraušanas pakalpojuma pārmērīgi augstām cenām un lūdza uzsākt izmeklēšanu. Turpinājumā 2019. gada 23. aprīlī AGCM nosūtīja pieprasījumu sniegt informāciju Mesīnas ostas iestādei; tam 2019. gada 19. novembrī sekoja atgādinājums, uz kuru šī iestāde atbildēja 2019. gada 26. novembrī.

57. 2020. gadā 4. augustā AGCM paziņoja C&T lēmumu uzsākt procedūru, lai konstatētu pārkāpumu konkurences jomā.

58. Ar 2022. gada 11. aprīļa lēmumu, kas pieņemts 2022. gada 29. martā, AGCM, pamatojoties uz Likuma Nr. 287/90 3. pantu, konstatēja, ka C&T ļaunprātīgi izmanto dominējošo stāvokli, nosakot pārmērīgas cenas par transportlīdzekļu pārkraušanas pakalpojumu Mesīnas šaurumā. Tādēļ šī iestāde uzdeva C&T izbeigt noteikt pārmērīgas cenas nākotnē, vismaz, sākot ar brīdi, kad beigsies ar pandēmiju saistītā ārkārtas situācija, un, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, piemēroja tai 3 719 370 EUR naudas sodu.

59. Iesniedzējtiesā C&T, kuru atbalsta jūrniecības nozares profesionālās apvienības *Assarmatori* un *Confederazione Italiana Armatori* (turpmāk tekstā – “*Confitarma*”), apstrīd AGCM lēmumu, atsaucoties konkrēti uz to, ka nav ievērots Likuma Nr. 689/81 14. pantā paredzētais 90 dienu termiņš, lai uzsāktu pārkāpuma konkurences jomā konstatēšanas procedūru. Proti, posms pirms paziņojuma par iebildumiem ilga kopumā 855 dienas.

60. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka, pat ja pamatlieta attiecas uz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu tikai valsts tirgū, Savienībai ir faktiskā interese, lai tiesību normas konkurences pārkāpumu apkarošanas jomā tiktu piemērotas vienveidīgi. Taču, tā kā saskaņā ar Tiesas judikatūru Komisijai ir pienākums pabeigt tās procedūras saprātīgā termiņā⁷, pastāv atšķirība attiecībā uz noteikumiem, kas reglamentē procedūru konkurences jomā uzsākšanu valsts līmenī un Eiropas līmenī.

61. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka uz AGCM noteiktajām sankcijām konkurences jomā attiecas “krimināltiesībām radniecīga” nozare. Tālab, lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību un novērstu to, ka pagājušais laiks rada kaitējumu apsūdzētajam, ir jāievēro ECPAK 6. pantā un Hartas 41. pantā noteiktie principi, ar kuriem noteikts pienākums nekavējoties paziņot par iebildumiem.

62. Iesniedzējtiesa skaidro, ka atbilstoši senākai *Consiglio di Stato* (Valsts padome) judikatūrai Likuma Nr. 689/81 14. pants netika piemērots AGCM īstenotajām procedūrām konkurences jomā tādējādi, ka izmeklēšanas uzsākšana ar paziņojumu par iebildumiem nebija pakļauta noteiktam termiņam. Tomēr pēc šīs judikatūras grozīšanas AGCM turpmāk ir pienākums uzsākt izmeklēšanas procedūru, pieņemot šo paziņojumu strīdīgajā termiņā, skaitot no brīža, kad ir pabeigta paziņojumam par iebildumiem nepieciešamo faktu apkopošana, pretējā gadījumā AGCM zaudē sankciju noteikšanas pilnvaras,.

63. Iesniedzējtiesa skaidro no šīs judikatūras grozīšanas izrietošās sekas, kas aprakstītas iepriekš, proti, nepieciešamību administratīvajai tiesai veikt retrospektīvu vērtējumu, lai noteiktu 90 dienu termiņa precīzu sākuma datumu, AGCM lēmuma atcelšanu strīdīgā termiņa pārsniegšanas gadījumā, kā arī principa *ne bis in idem* – kas liedz uzsākt jaunu izmeklēšanas procedūru par to pašu praksi – piemērošanu.

⁷ Atsauce uz 2002. gada 15. oktobra spriedumu *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582).

64. Pārējie iesniedzējtiesas paziņojumi, ar kuriem paustas šaubas par valsts tiesiskā regulējuma atbilstību Savienības konkurences tiesībām, galvenokārt atbilst tiem, kas izklāstīti iepriekš saistībā ar lietu C-510/23 attiecībā uz patērētāju tiesību aizsardzību.

65. Šādos apstākļos *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai LESD 102. pants saistībā ar konkurences aizsardzības un administratīvās rīcības efektivitātes principu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas izriet no Likuma [Nr. 689/81] 14. panta piemērošanas – kā to interpretē un piemēro tiesas – ar kuru ir noteikts, ka [AGCM] izmeklēšanas procedūra dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas konstatēšanai ir jāuzsāk deviņdesmit dienu laikā no brīža, kad šai iestādei kļūst zināmi pārkāpuma būtiskie elementi, kas var sastāvēt tikai no pirmā ziņojuma par pārkāpumu?”

IV. Tiesvedības Tiesā

66. Iesniedzējtiesas lēmumi lietās C-510/23 un C-511/23, kuri datēti attiecīgi ar 2023. gada 2. augustu un 2023. gada 1. augustu, Tiesas kancelejā tika saņemti 2023. gada 8. augustā.

67. Lietā C-510/23 pamatlietas puses, Itālijas valdība un Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā noteiktajā termiņā.

68. Lietā C-511/23 rakstveida apsvērumus iesniedza pamatlietas puses, *Assarmatori, Confitarma, UNC Sicilia*, Itālijas, Grieķijas, Ungārijas un Slovākijas valdības, kā arī Eiropas Komisija saskaņā ar iepriekš minēto tiesību normu.

69. 2024. gada 14. maijā Tiesa nolēma nerīkot tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai, piemērojot Reglamenta 76. panta 2. punktu.

V. Juridiskā analīze

A. Ievada piezīmes

70. Uzreiz ir jāprecizē, ka šīs lietas neattiecas uz materiālo tiesību normu interpretāciju, bet gan drīzāk uz to Savienības tiesību noteikumu un principu interpretāciju, kuri nosaka dalībvalstu procesuālās autonomijas robežas. Kā tas bieži ir bijis Tiesas judikatūrā, efektivitātes principam būs izšķirīga nozīme, analizējot uzdotos jautājumus. Tā kā strīdīgais valsts tiesiskais regulējums ir vienāds abās lietās, tas būs jāpārbauda saistībā ar Savienības noteikumiem attiecīgi patērētāju tiesību aizsardzības jomā un konkurences jomā. Kā redzēsim, atsevišķi apsvērumi ir arī piemērojami abām tiesību jomām tādēļ, ka tās saista vairākas saiknes. Visbeidzot nedrīkst aizmirst, ka tieši patērētāju labklājība ir tiesvedības, kuras nolūks ir aizsargāt konkurenci, galīgais mērķis⁸. Šī iemesla dēļ Tiesas pieņemamajam spriedumam būs transversāla nozīme.

⁸ Šajā ziņā skat. Albæk, S., “Consumer Welfare in EU Competition Policy”, *Aims and Values in Competition Law*, DJØF Publishing, 2013, 67. un nākamās lpp.; Martenet, V. un Heinemann, A., *Droit de la concurrence*, 2. izdevums, Schulthess, Ženēva, 2021, 2. un nākamās lpp.; Pitruzzella, G. “Diritto costituzionale e diritto della concorrenza: c'è dell'altro oltre l'efficienza economica?”, *Quaderni costituzionali* 3, 2019, 601. un 607. lpp., kā arī Säcker, F. J., *Münchener Kommentar zum Wettbewerbsrecht*, 4. izdevums, C.H. Beck, Minhene, 2023, 5. un nākamie punkti.

71. Skaidrības labad ir īsumā jāapraksta veids, kā noris AGCM īstenotās procedūras, kuru mērķis ir konstatēt negodīgu un pret konkurenci vērstu praksi. Kā izriet no lietu materiāliem, šīs procedūras galvenokārt norit divos posmos: (1) *pirmsizmeklēšanas posms*, kurā AGCM ievāc izmeklēšanas informāciju, kas nepieciešama, lai formulētu iebildumus pret attiecīgo personu; (2) *izmeklēšanas posms* (vai lēmuma pieņemšanas posms), kurš norit, sākot ar paziņojumu par iebildumiem attiecīgajai personai, un kura laikā ir piemērojamas visas garantijas, kas raksturīgas administratīvajai procedūrai. Šis posms tiek pabeigts, attiecīgā gadījumā pieņemot lēmumu, ar ko konstatē negodīgas komercprakses vai pret konkurenci vērstas prakses esamību un ar ko piemēro sankcijas.

72. Iesniedzējtiesa uzskata, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, kurā reglamentētas iepriekš minētās procedūras, neļauj efektīvi piemērot Savienības tiesības. Sava apgalvojuma pamatojumam *iudex a quo* norāda uz atsevišķiem šī tiesiskā regulējuma aspektiem, kuri tās ieskatā ir problemātiski. Viens no šiem aspektiem ir pirmsizmeklēšanas posmam paredzētais termiņš. No iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka attiecīgajā tiesiskajā regulējumā tādām sankciju procedūrām, kurās tiek piespriests samaksāt naudas summu, ir paredzēts 90 dienu termiņš, lai paziņotu par iebildumiem. Saskaņā ar *Consiglio di Stato* (Valsts padome) kā administratīvajā jomā augstākās tiesas judikatūru šo termiņu sāk skaitīt no brīža, kad AGCM uzzina par pārkāpuma būtiskiem elementiem, kas var sastāvēt tikai no pirmā ziņojuma par pārkāpumu. Šī tiesību norma ir piemērojama arī sankciju procedūrām negodīgas komercprakses un konkurences jomā.

73. Turklāt no lietu materiāliem izriet, ka pilnvaru zaudēšana notiek *ipso jure*, neatkarīgi no konkrēta konstatējuma par uzņēmuma tiesību uz aizstāvību apdraudējumu. Šī pasākuma unikalitātes dēļ pilnvaru zaudēšana attiecas uz visu lēmumu – gan konstatējumu un aizlieguma pasākumiem, gan sankcijas noteikšanu. Visbeidzot pilnvaru zaudēšanai ir ietekme uz pastāvīgiem pārkāpumiem, pat vēl pirms tie ir beigušies, un tā ir saistīta ar principu *ne bis in idem*, kas liedz veikt jaunu konstatējumu, pat ja pārkāpums turpinās pēc lēmuma par soda piemērošanu. Pārbaudot šī tiesiskā regulējuma saderību ar Savienības tiesībām, būs jāņem vērā visu šo aspektu savstarpējā saistība kopumā.

74. Atbilstoši efektivitātes principam, dalībvalstis nedrīkst Savienības tiesību īstenošanu padarīt praktiski neiespējamu vai to pārmērīgi apgrūtināt, un – konkrēti, konkurences tiesību jomā – tām ir jānodrošina, lai to pieņemtie vai piemērotie noteikumi neapdraudētu LESD 101. un 102. panta efektīvu piemērošanu⁹. It īpaši, saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 35. panta 1. punktu izraudzītajām valsts konkurences iestādēm ir jānodrošina šo pantu efektīva piemērošana vispārējās interesēs¹⁰. Šādā kontekstā ir jānorāda, ka atvasināto tiesību akti satur tiesību normas, ar kurām noteikta prasība nodrošināt efektīvu Savienības tiesību piemērošanu saistībā ar īpašiem pienākumiem. Tāpat tas ir tuvajā patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Ņemot vērā atvasināto tiesību aktu prioritāru piemērošanu, analīzes mērķiem būs jāidentificē atbilstošās atvasināto tiesību normas. Balstoties uz šīm tiesību normām, būs jākonstatē, vai ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu tiek izpildīta efektivitātes prasība.

⁹ Skat. spriedumus, 2011. gada 14. jūnijs, *Pfleiderer* (C-360/09, EU:C:2011:389, 24. punkts) un 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 46. punkts).

¹⁰ Skat. spriedumus, 2010. gada 7. decembris, *VEBIC* (C-439/08, EU:C:2010:739, 56. punkts) un 2011. gada 14. jūnijs, *Pfleiderer* (C-360/09, EU:C:2011:389, 19. punkts).

B. Par pieņemamību

75. Tomēr iesākumā būs jāizvērtē, vai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-511/23 ir pieņemams. *C&T, Assarmatori* un *Confitarma* uzskata, ka tas nav pieņemams, jo *C&T* pārmestais pārkāpums esot attiecies tikai uz Likuma Nr. 287/90 3. pantā, nevis LESD 102. pantā paredzētā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpumu, jo *AGCM* saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 tādējādi ir izvēlējusies piemērot vienīgi valsts konkurences tiesību aktus. Turklāt Likuma Nr. 689/81 14. pants, kurā paredzēts strīdīgais termiņš, esot tiesību norma, uz kuru attiecas vienīgi dalībvalstu procesuālā autonomija, bez saiknes ar materiālajām konkurences tiesībām.

76. Šie argumenti man tomēr nešķiet pārliecinoši turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ.

77. Pirmkārt, no Tiesas judikatūras izriet, ka situācijā, kurā saimnieciskās darbības subjekts ir sodīts tikai saskaņā ar valsts konkurences tiesību aktiem, Tiesa tomēr var lemt par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurš attiecas uz LESD 102. panta interpretāciju, ja šī tiesību norma ir kļuvusi piemērojama saskaņā ar valsts tiesībām tāpēc, ka tajās ir atsauce uz minētā LESD 102. panta saturu. Ja valsts tiesības ir jāpiemēro atbilstoši LESD 102. pantam, šīs tiesību normas vienvēidīga interpretācija noteikti ir Savienības interesēs¹¹.

78. Šajā gadījumā nav strīda par to, ka Likuma Nr. 287/90 1. panta 4. punktā ir noteikts, ka šī likuma I sadaļas normas interpretē, pamatojoties uz konkurences jomā piemērojamiem Savienības tiesību principiem. Turklāt šī likuma 3. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kurš ietilpst tajā pašā sadaļā, ir formulēts gandrīz identiski LESD 102. panta otrās daļas a) punktam. Iesniedzējtiesa piedevām skaidri uzsver, ka “ar Likuma [Nr. 287/90] 3. pantu valsts tiesībās ir transponēts LESD 102. pants un šīm abām tiesību normām ir būtībā līdzvērtīgs normatīvais tvērums”. Šādos apstākļos man šķiet pieļaujami secināt, ka Likuma Nr. 287/90 I sadaļas normas saistībā ar pilnībā iekšējām situācijām paredz tādus pašus risinājumus kā Savienības tiesības, it īpaši atbilstoši LESD 102. pantam.

79. Otrkārt, attiecībā konkrēti uz Likuma Nr. 287/90 I sadaļas normām ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir izmantojusi analoģu argumentāciju lietā, kas ir pamatā spriedumam *ETI* u.c.¹², un tādējādi atzinusi, ka tai ir kompetence izskatīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurš attiecas uz EKL 81. pantu (kļūvis par LESD 101. pants), kaut arī pamatlietā *AGCM* bija piemērojusi vienīgi valsts tiesību normas, ar kurām aizliegts slēgt aizliegtas vienošanās. Pretēji tam, ko apgalvo *C&T* savos apsvērumos, man nav skaidrs, kādēļ Regulas Nr. 1/2003 stāšanās spēkā esot varējusi ieviest izmaiņas šajā vērtējumā, kurš balstās uz to, ka valsts tiesībās ir tieša un beznosacījumu atsauce uz Savienības tiesībām.

80. Treškārt, tas, ka šī lieta attiecas nevis uz Likuma Nr. 287/90 I sadaļā minēto valsts konkurences tiesību materiālo tiesību normu interpretāciju, bet gan uz Likuma Nr. 689/81 14. panta procesuālās normas interpretāciju, manā ieskatā nekādā veidā neietekmē lūguma pieņemamību. Proti, pirmām kārtām, kā norāda iesniedzējtiesa, ar Likuma Nr. 689/81 31. panta 1. punktu tā 14. pants ir kļuvis piemērojams administratīvajiem naudas sodiem par Likuma Nr. 287/90 pārkāpumiem¹³. Otrām kārtām, apstāklis, ka uz valsts tiesību

¹¹ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 11. decembris, *ETI* u.c. (C-280/06, EU:C:2007:775, 21.–26. punkts) un 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c. (C-307/18, EU:C:2020:52, 24. un 26.–29. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Analoģā veidā attiecībā uz LESD 101. pantu skat. spriedumu, 2023. gada 26. oktobris, *EDP – Energias de Portugal* u.c. (C-331/21, EU:C:2023:812, 39. un 41.–44. punkts).

¹² Spriedums, 2007. gada 11. decembris (C-280/06, EU:C:2007:775).

¹³ Skat. šo secinājumu 39. punktu.

normu attiecas dalībvalstu procesuālā autonomija, vien nenozīmē, ka uz to neattiecas ar Savienības tiesībām noteiktās prasības – tā kā šāda tiesību norma reglamentē to valsts tiesību normu piemērošanu, kurām ir jāatbilst līdzvērtīgām Savienības normām, tai jābūt atbilstošai vismaz efektivitātes principam un līdzvērtības principam.

81. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-511/23 ir jāatzīst par pieņemamu.

C. Par lietas būtību

1. Ar konkurences jomā un patērētāju tiesību aizsardzības jomā piemērojamajām tiesību normām izvirzītie mērķi

82. Dalībvalstu attiecīgie pienākumi šīs analīzes nolūkos izriet no daudzām tiesību normām, kuras turpinājumā, pirmkārt, tiks izklāstītas, un, otrkārt, pēc tam tiks pārbaudīts, vai minētie pienākumi ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu tiek īstenoti pareizi. Šajā otrajā posmā būs jāizvērtē, vai aplūkots valsts tiesiskais regulējums faktiski veicina ar Savienības tiesībām noteikto mērķu sasniegšanu.

a) Ar Direktīvu 2019/1 noteiktās pamatgarantijas un jautājums par šīs direktīvas piemērojamību lietā C-511/23

83. Attiecībā uz konkurences tiesību jomu ir jānorāda pienākumi, kas noteikti ar Direktīvu 2019/1, kura saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu kopsakarā ar tās 1., 6. un 8. apsvērumu nosaka atsevišķas pamatgarantijas, lai valsts konkurences iestādes piemērotu LESD 101. un 102. pantu ar mērķi ļaut šīm iestādēm nodrošināt pilnīgu efektivitāti, īstenojot minētās tiesību normas, tostarp lai nodrošinātu godīgāku konkurenci tirgos un atvērtākus tirgus, lai aizsargātu patērētājus un uzņēmumus no konkurenci ierobežojošas prakses, kā arī lai novērstu to, ka šāda prakse paliek nesodīta¹⁴.

84. Ar Direktīvu 2019/1 ir noteikta virkne svarīgu pienākumu, piemēram, pienākums nodrošināt, lai konkurences iestādes uzsāktās izpildes procedūras īstenotu saprātīgā termiņā, pienākums nodrošināt, ka par iebildumiem uzņēmumiem tiek paziņots, pirms atbilstoši Direktīvas 2019/1 10. pantam tiek pieņemts lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpums un uzdota tā izbeigšana, kā arī pienākums garantēt administratīvo valsts konkurences iestāžu neatkarību, atzīstot tām pilnvaras noteikt savas uzdevumu izpildes prioritātes attiecībā uz LESD 101. un 102. panta piemērošanas darbībām. Šie pienākumi man šķiet īpaši būtiski šajā lietā, pārbaudot valsts tiesību atbilstību Savienības tiesībām konkurences jomā.

85. Šādas pārbaudes veikšana loģiski paredz, ka Direktīva 2019/1 ir piemērojama lietā C-511/23. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tas tā nav, jo šī direktīva tika transponēta Itālijas tiesībās tikai 2021. gadā, proti, pēc izmeklēšanas uzsākšanas; tā piebilst, ka ar minēto direktīvu turklāt ir vienīgi kodificēts “tiesību sistēmas vispārējs princips”.

86. Savukārt es nevēlos noliegt Direktīvas 2019/1 nozīmīgumu šādos apstākļos, jo saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, direktīvas transponēšanai paredzētajā termiņā tās adresātem dalībvalstīm ir jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta

¹⁴ Skat. it īpaši Direktīvas 2019/1 1. panta 1. punktu un 1., 6. un 8. apsvērumu.

sasniegšanu¹⁵. No šāda atturēšanās pienākuma tostarp izriet, ka valsts tiesām, cik vien iespējams, ir jāatturas interpretēt valsts tiesības tādā veidā, kas pēc direktīvas transponēšanas termiņa beigām var nopietni apdraudēt ar šo direktīvu izvirzītā mērķa sasniegšanu¹⁶.

87. Kā izriet no Direktīvas 2019/1 36. panta, tā stājas spēkā 2019. gada 3. februārī un saskaņā ar tās 34. panta 1. punktu dalībvalstīm bija jānodrošina atbilstība šai direktīvai līdz 2021. gada 4. februārim. Šajā gadījumā no lietas materiāliem izriet, pirmkārt, ka AGCM lēmums par izmeklēšanas procedūras uzsākšanu tika pieņemts 2020. gada 4. augustā, proti, Direktīvas 2019/1 transponēšanas termiņa laikā. Otrkārt, šķiet, ka nav strīda par to, ka *Consiglio di Stato* (Valsts padome) judikatūras virziens par labu aplūkotā tiesiskā regulējuma piemērošanai tām procedūrām, kas īstenotas atbilstoši Likumam Nr. 287/90, jau pastāvēja pirms izmeklēšanas procedūras sākuma datuma.

88. Šādos apstākļos uzskatu, ka, lai novērtētu, vai AGCM lēmums uzsākt izmeklēšanas procedūru bija novēlots, ņemot vērā Likuma Nr. 287/90 14. pantā paredzēto termiņu, iesniedzējtiesai būs arī jāņem vērā Direktīvas 2019/1 normas. Tādēļ būs nepieciešams tai norādīt, vai un kādā mērā šī valsts tiesiskā regulējuma piemērošana var būtiski apdraudēt ar šo direktīvu izvirzīto mērķu sasniegšanu.

b) Ar Direktīvu 2005/29 noteiktās prasības

89. Saskaņā ar Direktīvas 2005/29 1. pantu tās mērķis ir dot ieguldījumu iekšējā tirgus pareizā darbībā un sasniegt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, tuvinot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgu komercpraksi, kura rada kaitējumu patērētāju ekonomiskajām interesēm.

90. Lai gan ar Direktīvu 2005/29 skaidri tiek aizsargātas patērētāju ekonomiskās intereses no negodīgas uzņēmēju komercprakses pret patērētājiem, tā tomēr arī netieši aizsargā likumīgus uzņēmumus no konkurentiem, kuri neievēro šajā direktīvā paredzētos spēles noteikumus, un tādēļ garantē godīgu konkurenci jomā, ko koordinē ar šo direktīvu, kā tas izriet no minētās direktīvas 8. apsvēruma. Tas skaidri parāda manis iepriekš pieminēto ciešo saikni starp patērētāju tiesību aizsardzību un konkurences tiesībām.

91. Atbilstoši Direktīvas 2005/29 11. panta 1. punkta pirmajai daļai dalībvalstis nodrošina piemērotus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu negodīgu komercpraksi nolūkā nodrošināt šīs direktīvas prasību ievērošanu patērētāju interesēs. Šī panta 2. punktā ir precizēts, ka dalībvalstis administratīvām iestādēm piešķir pilnvaras, kas ļauj gadījumos, kad tās uzskata šādus pasākumus par vajadzīgiem, ņemot vērā visu iesaistīto intereses, it sevišķi sabiedrības intereses, likt pārtraukt negodīgu komercpraksi.

92. Turklāt no Direktīvas 2005/29 13. panta izriet, ka dalībvalstis nosaka sankcijas gadījumiem, kad tiek pārkāpti šīs direktīvas piemērošanai pieņemtie valsts noteikumi, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šo sankciju piemērošanu, un ka šādām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām. Tiesas ieskatā Direktīva 2005/29 atstāj dalībvalstu ziņā izvēlēties

¹⁵ Spriedumi, 1997. gada 18. decembris, *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628, 45. punkts) un 2022. gada 5. maijs, *BPC Lux* 2 u.c. (C-83/20, EU:C:2022:346, 65. un 66. punkts).

¹⁶ Spriedumi, 2006. gada 4. jūlijs, *Adeneler* u.c. (C-212/04, EU:C:2006:443, 123. punkts), kā arī 2009. gada 23. aprīlis, *VTB-VAB* un *Galatea* (C-261/07 un C-299/07, EU:C:2009:244, 39. punkts).

valsts līdzekļus, kas atbilstoši šīs direktīvas 11. un 13. pantam ir paredzēti cīņai ar negodīgu komercpraksi, ar nosacījumu, ka šie līdzekļi ir piemēroti un efektīvi, un ka paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un preventīvas¹⁷.

93. Lai gan iesniedzējtiesa nav skaidri iekļāvusi Direktīvas 2005/29 13. pantu savā interpretācijas lūgumā, uzskatu, ka šī tiesību norma arī ir jāņem vērā analizē, jo aplūkotās lietas attiecas konkrēti uz AGCM kompetenci sodīt par pārkāpumiem. *Trenitalia* un *C&T* celto prasību priekšmets ir tām noteiktie naudas sodi. Šajā ziņā ir jānorāda, ka sankcijas, tostarp naudas sodi ir daļa no instrumentiem, ko bieži izmanto, lai apkarotu Savienības tiesību pārkāpumus, neatkarīgi no konkrētās jomas¹⁸. Tādēļ, lai sniegtu iesniedzējtiesai noderīgu atbildi, kas tai ļautu izspriest tajā izskatāmo lietu, Tiesai būs jāvērs uzmanība uz šīs tiesību normas nozīmīgumu¹⁹.

2. Ar valsts tiesisko regulējumu saistītie aspekti, kas var apdraudēt Savienības tiesību efektivitāti

94. Pēc Savienības tiesībās noteikto pienākumu ieskicēšanas ir jāpārbauda vai un, attiecīgā gadījumā, kādā mērā valsts tiesiskais regulējums var apdraudēt Savienības likumdevēja izvirzītos mērķus. Tamdēļ ir jāveic sistemātiska analīze, sadalot šo tiesisko regulējumu tā dažādajos elementos, lai tos izvērtētu atsevišķi un kopā.

95. Šī pārbaude tiks galvenokārt vērsta uz virkni ar šo tiesisko regulējumu saistītu aspektu, kuri šķiet no juridiskā viedokļa problemātiski, proti, pirmizmeklēšanas posma pabeigšanai noteiktā termiņa īsums, nenoteiktība par šī termiņa sākuma brīdi, tiesiskās sekas, kas izriet no formālas procedūras neuzsākšanas minētajā termiņā, kā arī principa *ne bis in idem* piemērošana. Pārbaude atklās, ka katrs aspekts atsevišķi var apdraudēt Savienības tiesību efektivitāti. Visi aspekti kopā nopietni apdraud AGCM kā tādas valsts iestādes funkcijas, kuras uzdevums ir konstatēt pārkāpumus patērētāju tiesību un konkurences jomā un sodīt par tiem.

96. Ņemot to vērā, vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktajā procedūrā, kuras pamatā ir funkciju sadale starp valsts tiesām un Tiesu, pēdējās minētās kompetencē neietilpst valsts tiesību interpretēšana un tikai valsts tiesai ir jākonstatē un jānovērtē pamatlīstas fakti²⁰. Tiesas kompetencē tomēr ir sniegt valsts tiesai visas ar Savienības tiesību normu interpretāciju saistītās norādes, kas tai ļaus izvērtēt valsts tiesību normu saderīgumu ar Savienības tiesisko regulējumu²¹.

a) Pirmsizmeklēšanas posma pabeigšanai noteiktā termiņa īsums

97. Aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma vispārsteidzošākais aspekts šķiet 90 dienu termiņš, kas tajā noteikts AGCM, lai pabeigtu pirmsizmeklēšanas posmu. Šis termiņš ir problemātisks ne tikai tā īsuma dēļ, bet arī tā neelastības dēļ, jo to piemēro visos gadījumos, neraugoties uz lietas sarežģītību vai AGCM darba slodzi.

¹⁷ Skat. spriedumus, 2018. gada 19. septembris, *Bankia* (C-109/17, EU:C:2018:735, 31. punkts) un 2023. gada 2. februāris, *Towarzystwo Ubezpieczeń Ż* (Maldinoši tipveida apdrošināšanas līgumi), (C-208/21, EU:C:2023:64, 79. punkts).

¹⁸ Skat. manus secinājumus lietā C-768/21, *Land Hessen* (Datu aizsardzības iestādes pienākums rīkoties) (C-768/21, EU:C:2024:291), kas attiecas uz tādu administratīvu naudas sodu noteikšanu, kuri paredzēti personas datu aizsardzības jomā, kā arī konkurences tiesību jomā.

¹⁹ Spriedums, 2022. gada 10. marts, *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* (Visaptveroša veselības apdrošināšana) (C-247/20, EU:C:2022:177, 48. punkts).

²⁰ Spriedums, 2022. gada 28. aprīlis, *SeGEC u.c.* (C-277/21, EU:C:2022:318, 21. punkts).

²¹ Spriedums, 2020. gada 30. septembris, *CPAS de Seraing* (C-402/19, EU:C:2020:759, 24. punkts).

98. Šajā ziņā uzreiz jānorāda, ka nevienā no iepriekš minētajiem atvasināto tiesību aktiem nav paredzēts šāds termiņš. Turklāt ir jāatgādina, ka decentralizētajā Savienības konkurences tiesību normu īstenošanas sistēmā, kurā valstu konkurences iestādes tieši piemēro šīs tiesību normas, paredzēt noilguma noteikumus attiecībā uz sodiem, ko uzliek šīs iestādes, ir dalībvalstu ziņā ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi. No tā izriet, ka no Regulas Nr. 1/2003 25. un 26. panta, kuros noteikti noilguma termiņi, ar kuriem reglamentē Komisijas pilnvaras uzlikt un izpildīt sankcijas, kas piemērotas naudas soda vai kavējuma naudas formā, nevar izsecināt nevienu juridisku prasību dalībvalstīm. Proti, Tiesa jau ir nospriedusi, ka šie termiņi principā valstu konkurences iestādēm nav obligāti, jo tām ir piemērojamas valsts tiesību normas par noilgumu²².

99. Turklāt Tiesa ir atzinusi, ka, nepastāvot saistošam Savienības tiesiskajam regulējumam, tieši dalībvalstīm, ievērojot Savienības tiesības un it īpaši līdzvērtības un efektivitātes principus, ir jāpieņem un jāpiemēro procesuālie noteikumi valsts kompetento iestāžu veiktas sodu uzlikšanas jomā²³. Tāpat no judikatūras izriet, ka šādu noteikumu pieņemšana un piemērošana ir jāveic, ievērojot Savienības tiesības, kurās prasīta saprātīgu termiņu noteikšana, vienlaikus aizsargājot attiecīgo personu un attiecīgo iestādi²⁴.

100. Konkrēti attiecībā uz tādu procesuālo termiņu noteikšanu, kas reglamentē valstu konkurences iestāžu darbību, jāatgādina, ka, ciktāl dalībvalsts īsteno Savienības tiesības konkurences jomā, prasības, kas izriet no labas pārvaldības principa kā Savienības tiesību vispārējā principa, tostarp ikvienas personas tiesības uz objektīvu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu, ir piemērojamas kompetentās valsts iestādes veiktajā procedūrā²⁵. Šāda prasība izriet arī no Direktīvas 2019/1 3. panta 3. punktā paredzētās tiesību normas, kurā noteiktas dažas no iepriekš minētajām pamatgarantijām²⁶.

101. Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka valsts tiesību normas, kurās ir noteikti noilguma termiņi, ir jāizstrādā tā, lai nodrošinātu līdzsvaru starp mērķiem garantēt tiesisko drošību un nodrošināt lietu izskatīšanu saprātīgā termiņā kā Savienības tiesību vispārējiem principiem, no vienas puses, un LESD 101. un 102. panta efektīvu un iedarbīgu īstenošanu, lai ievērotu sabiedrības intereses novērst iekšējā tirgus darbības izkropļošanu ar konkurencei kaitīgiem nolīgumiem vai praksi, no otras puses²⁷. Tiesas ieskatā, lai noskaidrotu, vai valsts noilguma termiņu sistēma rada šādu līdzsvaru, ir jāņem vērā visu šīs sistēmas elementu kopums, kuru skaitā var būt arī datums, kad sākas noilguma termiņš, šī termiņa ilgums, kā arī tā apturēšanas vai pārtraukšanas noteikumi²⁸. Šķiet piemēroti šos judikatūras principus *mutatis mutandis* attiecināt uz šo lietu.

102. Runājot par attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā termiņa īsumu, kā Tiesa ir uzsvērusi, tas ir jāizvērtē, ņemot vērā lietu, uz kurām attiecas konkurences tiesības, īpatnības un it īpaši apstākļi, ka šajās lietās principā ir jāveic sarežģīta fakto un ekonomiskā analīze²⁹. Proti, kā

²² Spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 37. punkts).

²³ Spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 45. punkts).

²⁴ Spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 48. punkts).

²⁵ Spriedumi, 2002. gada 15. oktobris, *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 181., 184., 199. un 230. punkts), 2006. gada 21. septembris, *Technische Unie /Komisija* (C-113/04 P, EU:C:2006:593, 40. punkts), 2012. gada 19. decembris, *Heineken Nederland* un *Heineken/Komisija* (C-452/11 P, nav publicēts, EU:C:2012:829, 97. punkts) un 2024. gada 30. janvāris, *Agentsia "Patna infrastruktura"* (Eiropas autoceļu infrastruktūras finansējums) (C-471/22, EU:C:2024:99, 41. punkts).

²⁶ Skat. šo secinājumu 83. un nākamos punktus.

²⁷ Spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 49. punkts).

²⁸ Spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 50. punkts).

²⁹ Spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 51. punkts).

skaidro Komisija savos rakstveida apsvērumos, pirms tiek pieņemts uzsākšanas lēmums, no kura izriet uz sacīkstes principu balstītas intensīvas izmeklēšanas darbība attiecīgajos uzņēmumos, kā arī resursu ievērojama izvērsšana, konkurences iestādei ir jāveic sarežģīti fakti un ekonomiski vērtējumi.

103. Posmā pirms procedūras formālas uzsākšanas konkurences iestādei bieži vien ir arī jāgatavo virkne pirmsizmeklēšanas aktu. It īpaši konkurences jomā izmeklēšanās bieži ir jāveic pārbaudes attiecīgo uzņēmumu birojos, kuras parasti tiek veiktas pirms procedūras uzsākšanas vai vienlaicīgi ar to, lai novērstu to, ka šie uzņēmumi var iznīcināt vai noslēpt tiem nelabvēlīgus pierādījumus. Lai šīs pārbaudes būtu efektīvas, tās ir rūpīgi jāsadatavo, un tas ietver pietiekamu norāžu meklēšanu to pamatošanai un pēc iespējas precīzāku meklējamo pierādījumu identifikāciju. Minēto pārbažu veikšanai lielākoties ir nepieciešama policijas iesaiste, tās bieži notiek vienlaicīgi vairākās uzņēmuma biroju ēkās un dažreiz to veikšanai ir nepieciešama koordinācija ar citu dalībvalstu konkurences iestādēm vai ar Komisiju, vai ar abām minētajām; tas acīmredzami ietekmē nepieciešamo sagatavošanās termiņu.

104. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka procedūras termiņa saprātīgums ir jāvērtē, ņemot vērā tādus katras atsevišķās lietas apstākļus kā lietas sarežģītība un lietas dalībnieku uzvedība³⁰. Ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu noteiktajā termiņā ne tikai nav ņemta vērā lietu sarežģītība konkurences jomā, bet arī šķiet, ka tas ir balstīts uz premisu, kurā pilnībā nav ņemts vērā tas, ka valstu konkurences iestādēm bieži ir nepieciešama attiecīgo uzņēmumu sadarbība, piemēram, kad nosūtīti informācijas pieprasījumi. Taču nekooperatīvai uzvedībai no uzņēmuma puses zināmos apstākļos var būt laiku novilcinoša iedarbība³¹, vai tā pat var izraisīt šī termiņa pārsniegšanu, par kuru valsts konkurences iestāde nevar uzņemties atbildību. Tomēr atbilstoši šim valsts tiesiskajam regulējumam juridiskās sekas būs vienādas, neatkarīgi no tā, vai kavējuma vainojams uzņēmums vai *AGCM*.

105. Turklāt jāņem vērā fakts, ka pirms procedūras formālas uzsākšanas valstu konkurences iestādes parasti koordinē darbības savā starpā un ar Komisiju, lai nodrošinātu optimālu lietu sadali starp dažādajām iestādēm Regulas Nr. 1/2003 minētā tīkla ietvaros (Eiropas Konkurences tīkls). Šī koordinēšana ir citastarp nepieciešama vairākām valstu konkurences iestādēm adresētu sūdzību vai pieteikumu iecietības režīma piemērošanai gadījumos. Turklāt atsevišķos gadījumos pirms formālas procedūras uzsākšanas valsts konkurences iestāde var uzskatīt par nepieciešamu sagaidīt citas iestādes lēmumu, citastarp lai izvērtētu iespējamo principa *ne bis in idem* piemērošanu, vai valsts tiesas vai Savienības tiesas lēmumu.

106. Ņemot vērā šo pirmsizmeklēšanas darbību apjomu, man tāpat kā Komisijai šķiet, ka daudzos gadījumos *AGCM* ir ļoti grūti vai pat neiespējami izpildīt tās uzdevumus tikai 90 dienu laikā. Iespēju veikt nepieciešamos pasākumus valsts tiesiskajā regulējumā noteiktajā termiņā apgrūtina arī tas, ka ar šo regulējumu nav atļauts termiņu apturēt vai atlikt.

107. Vienveidīga termiņa noteikšana uzliek pienākumu *AGCM* nediferencētā veidā izskatīt visus pārkāpumus, kuri tai darīti zināmi. Tāpēc tās darbs kļūst mehānisks tādā nozīmē, ka dažādie pārbaudāmie pārkāpumi ir jāizskata saskaņā ar hronoloģisku secību, kādā tie reģistrēti, nevis atkarībā no to sarežģītības vai smaguma. Sekas tam, ka termiņa ievērošana kļūst par pienākumu, ir tādas, ka *AGCM* tiek liegts brīvi organizēt tās darbu, kā prasīts Direktīvas 2019/1 4. panta 5. punktā, proti, ļaujot tai noteikt savas uzdevumu izpildes prioritātes LESD 101. un 102. panta

³⁰ Spriedums, 2013. gada 13. jūnijs, *HGA u.c./Komisija* (no C-630/11 P līdz C-633/11 P, EU:C:2013:387, 82. punkts).

³¹ Spriedums, 2017. gada 12. janvāris, *Timab Industries un CFPR/Komisija* (C-411/15 P, EU:C:2017:11, 169. punkts).

piemērošanas darbībām. Tamdēļ fakts, ka iestādei nav pietiekami daudz laika, lai izskatītu sarežģītākos un, visticamāk, ne tik acīmredzamos pārkāpumus, pat ja tiem nepieciešama padziļināta izmeklēšana, var apdraudēt tās neatkarību.

108. Pienākums pārbaudīt pārkāpumus nesaprātīgi īsā termiņā var izraisīt to, ka AGCM tiek spiesta sasniegt savu spēju robežas. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/1 5. panta 1. punktu dalībvalstis vismaz nodrošina, lai valsts konkurences iestāžu rīcībā būtu pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi pienākumu efektīvai pildīšanai un efektīvai pilnvaru īstenošanai attiecībā uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu, kā noteikts šā panta 2. punktā. AGCM resursu pārmērīgu izmantošanu, nesniedzot nepieciešamos papildspēkus, lai nodrošinātu tās pienācīgu nepārtrauktu darbību, potenciāli var uzskatīt par iepriekš minētās tiesību normas pārkāpumu.

109. Visbeidzot attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais 90 dienu termiņš var mudināt AGCM prioritāri izmeklēt vienkāršākus gadījumus, atstājot novārtā sarežģītākos gadījumus, attiecībā uz kuriem termiņš, ļoti iespējams, netiktu ievērots tā nepietiekamā ilguma dēļ, un tādējādi atsevišķa pret konkurenci vērsta prakse, tostarp, pavisam noteikti, konkurentu ekonomiskajām interesēm lielu kaitējumu nodarōša prakse varētu nekad netikt konstatēta un tāpēc arī palikt nesodīta.

110. Man šķiet, ka iepriekš minētie apsvērumi lielākoties var būt attiecināmi uz tuvo patērētāju tiesību aizsardzības jomu. Kaut gan Direktīvā 2005/29 nav paredzēts nekāds termiņš procedūrām, lai konstatētu iespējamu negodīgu komercpraksi, šīs direktīvas 11. un 13. pants tomēr ir jāinterpretē, ņemot vērā tās mērķi sasniegt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, tuvinot dalībvalstu tiesību normas, kas attiecas uz negodīgu komercpraksi, kura rada kaitējumu patērētāju ekonomiskajām interesēm³².

111. Tādējādi katras dalībvalsts valsts tiesību sistēmā ir jāparedz procesuāli noteikumi ar mērķi nodrošināt tādu līdzekļu esamību, kas ir piemēroti un efektīvi, lai apkarotu negodīgu komercpraksi un lai par to noteiktu efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas, kā tas paredzēts Direktīvas 2005/29 11. un 13. pantā. Šie procesuālie noteikumi tomēr nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par tiem, kas reglamentē līdzīgas situācijas, uz kurām attiecas valsts tiesības, un tie nedrīkst pārmērīgi apgrūtināt vai padarīt praktiski neiespējamu to tiesību īstenošanu, kādas ir piešķirtas Savienības tiesībās.

112. Attiecībā uz efektivitātes principu, kura ievērošana tiek analizēta, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuāla norma nepadara neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinā Savienības tiesību piemērošanu, ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tā norisi un tā īpatnības dažādās valsts iestādēs³³. Šādā perspektīvā attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesību sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un pienācīga tiesvedības norise³⁴.

³² Spriedums, 2018. gada 19. septembris, *Bankia* (C-109/17, EU:C:2018:735, 29. punkts).

³³ Spriedums, 2022. gada 22. septembris, *Servicios prescriptor y medios de pagos EFC* (C-215/21, EU:C:2022:723, 35. punkts).

³⁴ Spriedums, 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary* (C-32/14, EU:C:2015:637, 51. punkts).

113. Lai gan ar Savienības tiesībām principā tiek pieļauts noteikt procesuālos termiņus tiesiskās drošības interesēs³⁵, tomēr šie termiņi nedrīkst apdraudēt to mērķu sasniegšanu, kas ir aizsargāti ar Direktīvu 2005/29³⁶. Tātad ir jāpārbauda vai tādā situācijā, kāda aplūkota pamatlietā, attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais 90 dienu termiņš var pārmērīgi apgrūtināt vai padarīt praktiski neiespējamu tādu līdzekļu esamību, kas ir piemēroti un efektīvi, lai apkarotu negodīgu komercpraksi un lai par to efektīvi, samērīgi un preventīvi sodītu, kā tas paredzēts Direktīvas 2005/29 11. un 13. pantā.

114. Šajā ziņā “jāuzsver, ka tādas iestādes rīcībā kā AGCM, kurai Itālijas valdība uzticējusi piemērot Direktīvu 2005/29, ir jābūt saprātīgam termiņam, lai pamatotu individuālu patērētāju sniegtajos ziņojumos iekļauto informāciju vai lai pārbaudītu pēc savas iniciatīvas iegūto informāciju aplūkotajos atsevišķajos gadījumos. Obligāts 90 dienu termiņš pirmsizmeklēšanas posmam var būt saprātīgs samērā vienkāršos gadījumos, bet šķiet pārāk īss citos gadījumos, kuros, piemēram, ir sarežģītāki faktiskie un tiesiskie apstākļi. No tā izriet, ka pastāv vērā ņemams risks, ka AGCM rīcībā nav laika un līdzekļu, kas nepieciešami, lai apkarotu un sodītu negodīgu komercpraksi šīs direktīvas izpratnē. Tādējādi AGCM nonākot situācijā, kas ir tikpat kritiska, kā situācija, kura aprakstīta iepriekšējos punktos pret konkurenci vērstu darbību apkarošanas kontekstā.

115. Turklāt 90 dienu termiņam var būt ietekme uz sadarbību, kas pastāv starp AGCM un tai analogām citu dalībvalstu iestādēm un Komisiju atbilstoši Regulai 2017/2394, kura saskaņā ar tās 2. panta 1. punktu ir piemērojama “Savienībā izdarītiem pārkāpumiem, plaši izplatītiem pārkāpumiem un Savienības mēroga plaši izplatītiem pārkāpumiem, pat ja minētie pārkāpumi jau ir beigušies, pirms sākas vai ir pabeigta izpilde”. Šīs regulas IV nodaļa reglamentē koordinētas izmeklēšanas un izpildes mehānismus attiecībā uz Savienības mēroga plaši izplatītiem pārkāpumiem. It īpaši ar minētās regulas 17. un 19. pantu tiek reglamentēta attiecīgi koordinētas rīcības uzsākšana un izmeklēšanas pasākumi šādas rīcības ietvaros. Saskaņā ar šīm tiesību normām dalībvalsts iestādei var būt jārikojas saistībā ar citas dalībvalsts iestādes vai Komisijas ziņojumu.

116. Attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā noteiktais termiņš var nebūt saprātīgs un nepieļaut iestādēm efektīvi sadarboties to pašu iemeslu dēļ, kas minēti iepriekš konkurences tiesību kontekstā. It īpaši nevar izslēgt, ka liels darba apjoms apvienojumā ar pārāk īsu termiņu varētu likt AGCM pilnībā vai daļēji izvairīties no šīs sadarbības. Tādēļ pilnvaru zaudēšanas sekas, kas izriet no 90 dienu termiņa neievērošanas, var ietekmēt patērētāju tiesību aizsardzības noteikumu piemērošanu ārpus dalībvalsts, kurā pieļauti pārkāpumi, un var sasniegt Savienības mērogu.

117. Šis termiņš man šķiet pārāk īss vēl jo vairāk tāpēc, ka Itālijas tiesību sistēmā jau ir paredzēts piecu gadu noilguma termiņš, un ar to ir pietiekami ņemts vērā tiesiskās drošības princips. Pēc šī piecu gadu noilguma termiņa attiecīgajiem uzņēmumiem principā vairs nevajadzētu sagaidīt AGCM rīcību attiecībā uz noteiktu pārkāpumu. Šī iemesla dēļ 90 dienu termiņš šķiet nelietderīgs, bet tas būs jānovērtē iesniedzējtiesai. Tā kā minētais noilguma termiņš ir saprātīgi garš, manuprāt, tas nerada ne mazākās šaubas par efektivitātes principa ievērošanu. Salīdzinājumam – jāpiebilst, ka Regulas Nr. 1/2003 25. un 26. pants paredz noilguma termiņus no trīs līdz pieciem gadiem; tas norāda, ka Itālijas tiesību sistēmā paredzētais termiņš ir pietuvināts Komisijas īstenotajām procedūrām piemērojamā termiņa augstākajai robežai.

³⁵ Spriedums, 2010. gada 8. jūlijs, *Bulicke* (C-246/09, EU:C:2010:418, 36. punkts).

³⁶ Spriedums, 2015. gada 29. oktobris, *BBVA* (C-8/14, EU:C:2015:731, 40. punkts).

118. Visbeidzot ir jāpārbauda *C&T* izvirzītais arguments, ka strīdīgo termiņu pamato attiecīgo uzņēmumu tiesiskās palāvības aizsardzība. Šis arguments balstās uz premisu, ka *AGCM* pasivitāte tās sodīšanas pilnvaru īstenošanā radot tiesisko palāvību uzņēmumam, uz kuru attiecas izmeklēšana. *C&T* ieskatā tas, ka netiek ievērots saprātīgs termiņš, lai uzsāktu procedūru konkurences jomā, esot ne tikai administratīvās rīcības piemērotības un efektivitātes principu pārkāpums, bet ar to arī tiekot pārkāptas tāda saimnieciskās darbības subjekta, kurš darbojas tirgū, interese ātri saņemt paziņojumu par iebildumiem, lai tas būtu spējīgs efektīvi aizstāvēties brīdī, kas nav attālināts no brīža, kurā notikusi pārmestā rīcība, un, attiecīgā gadījumā, mainīt pašu rīcību.

119. Šķiet, ka minētais arguments balstās uz kļūdainu sapratni par lomu, kāda ir valsts iestādei, kurai uzticēts konstatēt un noteikt sodus par pārkāpumiem patērētāju tiesību un konkurences jomā; proti, šīs iestādes bezdarbība nenozīmē, ka komercprakse tiek atzīta par atbilstošu iekšējā tirgus noteikumiem. Citiem vārdiem sakot, nav juridiski iespējams izsecināt attiecīgās komercprakses likumību no minētās iestādes rīcības trūkuma, ko varētu pielīdzināt vārdos neizteiktai piekrišanai. Tamdēļ nepastāv komercprakses likumības prezumpcija, uz kuru uzņēmums varētu šādos apstākļos atsaukties. Pretējā gadījumā uzraudzības sistēma kļūtu absurda, jo uzņēmums varētu paļauties uz iestādes bezdarbību, lai gan attiecīgā komercprakse būtu klajā pretrunā Savienības tiesībām. Patērētāju tiesību un konkurences tiesību noteikumu efektīva piemērošana būtu nopietni apdraudēta. Šo iemeslu dēļ uzskatu, ka aplūkotais arguments ir jānoraida.

b) Nenoteiktība par termiņa sākuma brīdi

120. Vēl viens aspekts, kurš liek šaubīties par to, vai ir ievērots saprātīga termiņa princips kā vispārējs Savienības tiesību princips, kas regulē administratīvo procedūru, attiecas uz nenoteiktību, kas saistīta ar strīdīgā termiņa sākuma brīdi. Kā norādīts iepriekš, šis aspekts Tiesas ieskatā ir viens no aspektiem, kas jāņem vērā, novērtējot procesuāla termiņa īsumu³⁷. Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmumiem, aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā *AGCM* ir noteikts pienākums uzsākt izmeklēšanas procedūru, lai konstatētu dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu vai negodīgu komercpraksi, 90 dienu laikā “no brīža, kad šai iestādei kļūst zināmi pārkāpuma būtiskie elementi, kas var sastāvēt tikai no pirmā ziņojuma par pārkāpumu”.

121. Veids, kādā termiņa sākuma brīdis ir aprakstīts prejudiciālajos jautājumos, atklāj, ka izraisītājnotikuma iestāšanās var būt atšķirīga atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem. Tas ir atkarīgs no jautājuma par to, vai sūdzībā ir iekļauta visa informācija, kas nepieciešama *AGCM*, lai identificētu pārkāpumu. Šāds gadījums, domājams, būtu visvienkāršākais, lai precīzi noteiktu termiņa sākuma brīdi. Tomēr, kā skaidro iesniedzējtiesa, praksē ne vienmēr realizējas šis scenārijs. Proti, no lietas materiāliem izriet, ka pamatlietas dalībnieku viedokļi par termiņa precīzu sākuma brīdi attiecīgajās lietās atšķiras. Tas tostarp izriet no tiesību aktos noteikto izpildāmo prasību skaidrības trūkuma. Iesniedzējtiesa pati atzīst, ka termiņa sākuma brīdi nevar nepārprotami identificēt *ex ante*.

122. Savā aprakstā par kārtību, kā sāk skaitīt strīdīgo termiņu, iesniedzējtiesa izmanto vairākus analogus formulējumus. Tādējādi šo termiņu sāk skaitīt no brīža, kad *AGCM* “kļūst zināmi pārkāpuma būtiskie elementi”. Lai noteiktu minētā termiņa sākuma brīdi, Itālijas administratīvajai tiesai *ex post* ir jānosaka, sākot ar kuru brīdi informācija, kas bija šīs iestādes rīcībā, bija “pietiekama, lai formulētu paziņojumu par iebildumiem”, vai šādu paziņojumu

³⁷ Skat. šo secinājumu 101. punktu.

“saprātīgi vērtējot, varēja veikt”, vai arī, sākot ar kuru brīdi “ir pabeigta šim paziņojumam par iebildumiem nepieciešamo faktu apkopošana”. Šis brīdis var sakrist, bet tam nav obligāti jāsakrīt ar brīdi, kad pirmais ziņojums par pārkāpumu tiek darīts zināms *AGCM*.

123. Tādējādi interpretācijas iespēja izraisa to, ka termiņa sākuma brīdis kļūst nejaušs, kā to apstiprina šajās lietās iesniegtie rakstveida apsvērumi. Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstīm, veicot pasākumus, ar kuriem tās īsteno Savienības tiesību aktus, atbilstoši tiesiskās drošības principam, kura mērķis ir nodrošināt situāciju un tiesisko attiecību, ko regulē Savienības tiesības, paredzamību, ir jānodrošina, lai šīs tiesību normas būtu skaidras un precīzas³⁸.

124. Manā ieskatā tāds tiesiskais regulējums kā šajos secinājumos aplūkotais neatbilst tiesiskās drošības prasībām, it īpaši, ja ņem vērā visu dalībnieku intereses, proti, ja *AGCM* pieņemtie lēmumi atbilst tiesību aktiem, vai ja attiecīgo uzņēmumu tiesības ir tikušas pārkāptas. Atbildei uz šo jautājumu būtu jābūt skaidrai un no objektīva skatpunkta šķiet nepieņemami prasīt, ka tai nepieciešams skaidrojums no tiesas, vēl jo vairāk tāpēc, ka termiņa aprēķināšana ir fundamentāls jautājums apmaiņā starp iestādi un pilsoni administratīvas procedūras ietvaros.

125. Tā kā iepriekš minētie kritēriji neļauj noteikt termiņa sākuma brīdi ar nepieciešamo noteiktību, pastāv risks, ka *AGCM* pieņem lēmumus, kurus var uzskatīt par prettiesiskiem un tātad par apstrīdamiem valsts tiesās; tas mazina *AGCM* kā tādas valsts iestādes efektivitāti, kurai uzticēts garantēt iekšējā tirgus noteikumu ievērošanu tās kompetences jomā.

c) Nopietnās sekas, kas izriet no formālas procedūras neuzsākšanas termiņā

126. Šī valsts tiesiskā regulējuma iedarbību pastiprina fakts, ka ar termiņa neievērošanu ir saistītas nopietnas juridiskas sekas, proti, *AGCM* piešķirto konstatēšanas, aizliegšanas un sodīšanas pilnvaru īstenošanas tiesību zaudēšana. Kā norāda iesniedzējtiesa, izmeklēšanas procedūras novēlotas uzsākšanas sekas ir *AGCM* noteiktā galīgā pasākuma “atzišana par spēkā neesošu”. Tādējādi, kad valsts tiesai ir jālemj par šādos apstākļos veikta pasākuma tiesiskumu, tās lēmums attiecas gan uz naudas sodu, gan uz citiem iespējamiem pasākumiem (piemēram, uz rīkojumu izbeigt darbību vai uz atturēšanās pienākumu), “padarot *AGCM* rīcību pilnīgi neiedarbīgu”. Citiem vārdiem sakot, strīdīgā termiņa neievērošanas automātiskas sekas ir *AGCM* lēmuma pilnīga atcelšana.

127. Tādēļ šajā analīzes stadijā ir jākonstatē, ka Itālijas tiesību sistēmā ir paredzēts īpaši bargs sods par procesuāla noteikuma pārkāpumu; tas rada jautājumu par šādas pieejas juridisko pamatojumu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā “ir noteikta uzņēmuma tiesību uz aizstāvību apdraudējuma neapstrīdama prezumpcija, kas saistīta ar termiņa beigšanos”. Tā kā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu tiek īstenoti Savienības tiesību akti, attiecībā uz to ir jāveic stingra pārbaude. Vispirms ir jāpārbauda, vai tas atbilst Savienības tiesību prasībām. Konkrētāk, ir jāpārbauda, vai šajā valsts tiesiskajā regulējumā ir pienācīgi ņemtas vērā tiesības uz aizstāvību.

128. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, īstenojot savu procesuālo autonomiju, dalībvalstij ir jāgarantē ne tikai pilnīga Savienības tiesību efektivitāte, bet arī pamattiesību ievērošana, tostarp uzņēmumu, attiecībā uz kuriem tiek veiktas pārkāpuma procedūras, tiesības uz aizstāvību³⁹.

³⁸ Spriedums, 2021. gada 15. aprīlis, *Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) u.c.* (C-798/18 un C-799/18, EU:C:2021:280, 41. punkts).

³⁹ Spriedums, 2010. gada 7. decembris, *VEBIC* (C-439/08, EU:C:2010:739, 63. punkts).

Tiesa turklāt jau ir atzinusi, ka administratīvās procedūras pirmās stadijas pārmērīgajam ilgumam var būt ietekme uz turpmākajām attiecīgo uzņēmumu aizstāvības iespējām, tostarp mazinot tiesību uz aizstāvību efektivitāti, ja uz tām atsaucas procedūras otrajā stadijā⁴⁰. Šajā ziņā var būt piemēroti atgādināt, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru konkurences jomā pirmsizmeklēšanas posms sākas ar brīdi, kad kompetentā iestāde veic pasākumus, kas liecina, ka attiecīgie uzņēmumi tiek vainoti pārkāpuma izdarīšanā, un kas ievērojami ietekmē to stāvokli⁴¹.

129. Runājot par atvasināto tiesību aktiem, jāvērs uzmanība uz Direktīvas 2019/1 3. panta 2. punktu, kurā skaidri noteikts pienākums nodrošināt, lai procedūrās, kas attiecas uz LESD 102. panta pārkāpumu, valstu konkurences iestādes ievērotu uzņēmumu tiesības uz aizstāvību, tostarp tiesības tikt uzklautam. Tāpat Direktīvas 2019/1 3. panta 3. punktā prasīts, lai valsts konkurences iestādes, pirms tās pieņem lēmumu, ar ko konstatē pārkāpumu un uzdod tā izbeigšanu, pieņemtu paziņojumu par iebildumiem.

130. Šajā gadījumā man tāpat kā Komisijai ir grūti saprast, kā strīdīgais valsts tiesiskais regulējums var aizsargāt tiesības uz aizstāvību. Šajā ziņā, pirmkārt, jāvērs uzmanība uz faktu, ka tādu uzņēmumu tiesībām uz aizstāvību, kuriem tiek pārņemta pret konkurenci vērstas vai negodīgas komercprakses īstenošana, 90 dienu termiņa beigšanās nenodara kaitējumu, jo katrā ziņā AGCM nevar noteikt nekādu sodu, pirms tā nav veikusi izmeklēšanas posmu, kurā attiecīgajiem uzņēmumiem ir nepieciešamās garantijas un kurā tie var izmantot savas tiesības uz aizstāvību. Proti, atbilstoši piemērojamajam valsts tiesiskajam regulējumam šiem uzņēmumiem ir iespēja piekļūt lietas materiāliem, kā arī iesniegt procesuālos rakstus un dokumentus⁴².

131. Otrkārt, ir jānorāda – lai aizsargātu tiesības uz aizstāvību, nešķiet nepieciešams noteikt prasību, lai uzņēmums visos gadījumos izmantotu savas tiesības pirmsizmeklēšanas posmā. Piemēram, Tiesa jau ir atzinusi – lai gan ir svarīgi novērst, ka Komisijas veiktas pārkāpuma procedūras pirmsizmeklēšanas posmā varētu tikt neglābjami pārkāptas uzņēmuma tiesības uz aizstāvību, tomēr nav nepieciešams katrā ziņā brīdināt šo uzņēmumu par pašu iespēju, ka varētu tikt veikti izmeklēšanas pasākumi vai kriminalvajāšana, pamatojoties uz Savienības konkurences tiesībām⁴³. Tādēļ principā pietiek ar to, ka tiek garantēta šo tiesību izmantošana, pirms AGCM pieņem lēmumu, kā tas paredzēts iepriekš minētajā valsts tiesiskajā regulējumā.

132. Šie apsvērumi man šķiet vēl jo vairāk atbilstīgi tādēļ, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru saprātīga termiņa pārsniegšana no Komisijas puses, piemērojot konkurences noteikumus, var būt pamats tādu lēmumu atcelšanai, ar ko konstatēti pārkāpumi, tikai tad, ja ir pierādīts, ka šī saprātīga termiņa principa pārkāpuma dēļ tikušas pārkāptas attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību. Ja tā nav, Komisijas pienākuma lemt saprātīgā termiņā neizpilde neietekmē pārkāpuma procedūras spēkā esamību⁴⁴. Šī judikatūra manā ieskatā parāda, ka saprātīga termiņa garantija nav patstāvīgs mērķis, bet loģiski izriet no tiesībām uz aizstāvību. Tādējādi saprātīga termiņa pārsniegšana var padarīt administratīvu lēmumu par prettiesisku tikai tad, ja ar to ir konkrēti pārkāptas tiesības uz aizstāvību. Tiesa vairākkārt ir uzsvērusi, ka šāda kaitējuma pierādīšanas pienākums ir uzņēmumam, kurš atsaucas uz savu tiesību pārkāpumu, un ka šis pienākums ir jāizpilda konkrēti,

⁴⁰ Spriedums, 2006. gada 21. septembris, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija (C-105/04 P, EU:C:2006:592, 49. punkts).

⁴¹ Spriedums, 2002. gada 15. oktobris, *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 182. punkts).

⁴² Noteikumus par izmeklēšanas procedūrām patērētāju tiesību aizsardzības jomā un noteikumus par izmeklēšanas procedūrām, kuras ir AGCM kompetencē, ir definētas procesuālās garantijas, kas paredzētas izmeklēšanas posmā (skat. šo secinājumu 33. un 41. punktu).

⁴³ Spriedums, 2011. gada 29. septembris, *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620, 117. un 120. punkts).

⁴⁴ Spriedums, 2021. gada 28. janvāris, *Qualcomm* un *Qualcomm Europe*/Komisija (C-466/19 P, EU:C:2021:76, 32. punkts).

nevis tikai ar vispārējiem apgalvojumiem⁴⁵. Manuprāt, minētās judikatūras piemērošana pēc analogijas valstu konkurences iestāžu veiktajām procedūrām ir obligāta, ja šīs iestādes rīkojas atbilstoši LESD 102. pantam.

133. Kā izklāstīts iepriekšējos punktos, šāds tiesību uz aizstāvību pārkāpums šajā gadījumā nebūt nav acīmredzams. Tāpēc, tā kā strīdīgā termiņa pārsniegšana nozīmē neapstrīdamu prezumpciju par attiecīgo uzņēmumu tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, citējot iesniedzējtiesas teikto, uzskatu, ka ar aplūkoto valsts tiesisko regulējumu netiek izveidots piemērots līdzsvars starp LESD 102. panta efektīvu piemērošanu un šo uzņēmumu tiesībām uz aizstāvību, kā prasīts Tiesas judikatūrā⁴⁶. Šajā tiesiskajā regulējumā paredzētā spēkā neesamības sankcija man šķiet skaidri nesamērīga ar mērķi, ko ar šo regulējumu, kā apgalvots, ir paredzēts sasniegt.

134. Turklāt šķiet, ka attiecīgajam valsts tiesiskajam regulējumam drīzāk var būt nelabvēlīga ietekme uz tiesībām uz aizstāvību. Proti, kā skaidro iesniedzējtiesa, tas, ka pārāk īsa termiņa dēļ nav iespējams iegūt lietderīgus pierādījumus, lai pamatotu inkriminējošo pieņēmumu pirmsizmeklēšanas posmā, liekot AGCM “doties zvejojot informāciju” uz sacīkstes principu balstītās izmeklēšanas laikā, bez izšķirības iegūstot visu informāciju, kas tieši vai netieši saistīta ar uzņēmuma darbību, un tas ievērojami apgrūtinot abu pušu pienākumus. Taču no tāda scenārija, kad pastāv risks, ka uzņēmumam tiek piemēroti potenciāli ar lielāku iejaukšanos saistīti pasākumi, varētu viegli izvairīties, ja AGCM rīcībā būtu pietiekami daudz laika, lai savāktu izmeklēšanas informāciju, kas nepieciešama, lai formulētu paziņojumu par iebildumiem pret attiecīgo personu.

135. Nopietnās sekas, kas izriet no formālas procedūras neuzsākšanas termiņā, tādējādi neļauj efektīvi izpildīt AGCM noteiktos uzdevumus. No šīs analīzes izriet, ka šādu ar apgalvotu tiesību uz aizstāvību aizsardzību pamatotu neefektivitāti, īstenojot LESD 102. pantu un Direktīvas 2005/29 11. un 13. pantu, nevar akceptēt.

d) Principa “ne bis in idem” piemērošana

136. Šāds konstatējums jau būtu pietiekams, lai secinātu, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, kā to interpretējusi administratīvajā jomā augstākā tiesa, neatbilst Savienības tiesību prasībām. Tomēr atliek vēl viens ar šo tiesisko regulējumu saistīts aspekts – aspekts, kurš, manuprāt, būtiski vājina konkurences jomā un patērētāju tiesību aizsardzības jomā ieviestās uzraudzības sistēmas darbību tik lielā mērā, ka pārkāpumu identificēšana un sodīšana par tiem var kļūt iluzora; runa ir par principa *ne bis in idem* piemērošanu.

137. Praksē šī principa piemērošana nozīmē, ka tad, ja termiņš ir beidzies un AGCM nav formāli paziņojusi par procedūras uzsākšanu tirgotājam, šai iestādei kļūst pilnīgi neiespējams vēlāk veikt izmeklēšanu par komercpraksi un īstenot jebkādas darbības, lai aizsargātu patērētāju tiesības, piemēram, izdodot rīkojumu izbeigt konkrētu rīcību vai aizliegumu to īstenot. Tas pats attiecas uz pasākumiem, kuru mērķis ir aizsargāt brīvu konkurenci.

138. Šādas sekas manā ieskatā ļautu gan turpināt jau pastāvošu negodīgu un pret konkurenci vērstu komercpraksi, gan šādu komercpraksi uzsākt. Turklāt par šādu komercpraksi nekad netiktu piemērots sods, tādējādi uzņēmējdarbības pasaulē radot nesodāmības izjūtu⁴⁷. Citi

⁴⁵ Spriedums, 2011. gada 29. septembris, *Elf Aquitaine/Komisija* (C-521/09 P, EU:C:2011:620, 129. un 130. punkts).

⁴⁶ Skat. šo secinājumu 101. punktu.

⁴⁷ Skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 56., 57. un 65. punkts).

uzņēmumi savukārt varētu kļūdaini secināt, ka šāda komercprakse ir likumīga, un nepieļaujamā kārtā atsaukties uz tiesiskās drošības un vienlīdzīgas attieksmes principiem, lai pamatotu šīs komercprakses imitēšanu. Liela minētās komercprakses daļa varētu turpināties vai pat izplatīties ar nopietnām sekām vienotajam tirgum.

139. AGCM autoritāte varētu tikt nopietni apšaubīta, ja tā nav spējīga reaģēt uz šo nekontrolēto rīcību. Tā arī nebūtu spējīga sadarboties ar savām partneriestādēm citās dalībvalstīs un ar Komisiju šim nolūkam izveidotajos tīklos. Šāds rezultāts acīmredzami būtu pretrunā mērķim aizsargāt patērētāju un uzņēmumu tiesības pret saimnieciskās darbības subjektu iespējamu ļaunprātīgu rīcību.

140. Šī strīdīgā tiesiskā regulējuma aspekta sekas noteikti ir atkarīgas no tā, kā princips *ne bis in idem* tiek interpretēts Itālijas tiesību sistēmā. It īpaši šī jēdziena normatīvais tvērums ir izšķirīgs, lai novērtētu ietekmi uz uzraudzības sistēmas darbību. Iepriekš minētie apsvērumi balstās uz lietu materiālos pieejamo informāciju. Tādēļ valsts tiesai, kam ir padziļinātas zināšanas par valsts tiesībām, ir pašai jāizvērtē, vai šis regulējums nav pretrunā Savienības tiesību mērķiem.

D. Nobeiguma piezīmes

141. Pamatojoties uz iepriekš veikto analīzi, var apgalvot, ka vairāku tādu aspektu apvienojums, kas raksturo šo valsts tiesisko regulējumu, kurā ir noteikts termiņš administratīvās procedūras viena posma pabeigšanai, rada būtisku šķērslī AGCM darbam, ko nekādā gadījumā nevar pamatot ar tādiem apsvērumiem kā tiesiskā drošība, tiesiskā palāvība vai tiesības uz aizstāvību kā Savienības tiesību principiem. Strīdīgo termiņu nevar kvalificēt par “saprātīgu” atbilstoši judikatūrā noteiktajiem kritērijiem. Šādos apstākļos ir jāsecina, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums neatbilst efektivitātes principa prasībām, ņemot vērā, ka tas padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības noteikumu īstenošanu tiesību aizsardzības un konkurences jomā.

142. Konkrētāk – šajos secinājumos tika konstatēts, ka AGCM pastāv risks sastapties ar šķēršļiem, kas tai liegtu uzdot izbeigt pret konkurenci vērstu un negodīgu komercpraksi it īpaši sarežģītākās lietās un attiecīgi noteikt par to sodus, bet tas ir pretrunā LESD 102. pantā un Direktīvas 2005/29 11. un 13. pantā izvirzītajām prasībām. Turklāt pastāv arī risks, ka varētu tikt vājināta AGCM spēja neatkarīgi organizēt tās darbu, kā prasīts Direktīvas 2019/1 4. panta 5. punktā. Visbeidzot pastāv risks, ka varētu tikt nopietni traucēta tās spēja efektīvi sadarboties ar tās partneriestādēm un Komisiju. Tas izraisītu Savienības iekšējā tirgus uzraudzības mehānismu nepienācīgu darbību Itālijas Republikas teritorijā un tādējādi apdraudētu vienu no galvenajiem Eiropas integrācijas sasniegumiem, kurš skaidri minēts LES 3. panta 3. punktā.

143. Šis konstatējums izraisa jautājumu par to, vai šajā lietā tomēr ir iespējams valsts tiesības interpretēt tādējādi, ka ar attiecīgajām Savienības tiesību normām izvirzītie mērķi ir sasniedzami. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru no direktīvas izrietošs dalībvalstu pienākums sasniegt tajā paredzēto rezultātu, kā arī dalībvalstu pienākums atbilstoši LES 4. panta 3. punktam un LESD 288. pantam veikt visus vispārīgos vai īpašos pasākumus, kas piemēroti šī pienākuma izpildes nodrošināšanai, attiecas uz visām dalībvalstu iestādēm, tostarp tiesu iestādēm, atbilstoši to kompetencei⁴⁸.

⁴⁸ Skat. spriedumu, 2019. gada 19. septembris, *Rayonna prokuratura Lom* (C-467/18, EU:C:2019:765, 59. punkts).

144. Šī pienākuma izpildes vārdā atbilstīgas interpretācijas princips prasa valsts tiesām, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, veikt visas to kompetencē ietilpstošās darbības, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti un rastu risinājumu, kas atbilst to mērķim⁴⁹. Tomēr šim atbilstīgas interpretācijas principam ir zināmas robežas. Piemēram, valsts tiesas pienākumu ņemt vērā Savienības tiesības, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, norobežo vispārējie tiesību principi, un minētais pienākums nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai⁵⁰.

145. Šajā gadījumā valsts tiesai ir, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jānosaka vai tā var interpretēt valsts tiesisko regulējumu atbilstīgi Savienības tiesībām, attiecīgā gadījumā nepiemērojot aplūkoto tiesisko regulējumu tajās pārkāpumu procedūrās, ko AGCM īsteno patērētāju tiesību aizsardzības un konkurences jomās. Neskarot valsts tiesas veicamo vērtējumu, šādi iespējai, šķiet, nevajadzētu saskarties ar nepārvaramiem šķēršļiem vēl jo vairāk tāpēc, ka no iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka *Consiglio di Stato* (Valsts padome) pašreizējā judikatūra tiek uzskatīta par iedibinātu tikai pirms dažiem gadiem⁵¹. Tādējādi šķiet, ka valsts tiesai ir pietiekami plaša brīvība attiecībā uz to, kā tā var interpretēt pamatlietās aplūkotās valsts tiesību normas. Šādos apstākļos šķiet iespējams atgriezties pie sākotnējās judikatūras, atbilstoši kurai attiecīgais tiesiskais regulējums nav piemērojams šāda veida procedūrām⁵².

146. Šajos secinājumos izklāstīto iemeslu dēļ uzskatu, ka uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 102. pants, Direktīvas 2019/1 4. panta 5. punkts, kā arī Direktīvas 2005/29 11. un 13. pants kopsakarā ar efektivitātes principu ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļautas tādas valsts tiesību normas kā Likuma Nr. 689/81 14. pants, kas paredz īsus pilnvaru zaudēšanas termiņus un tādējādi neļauj valsts iestādēm, kurām uzticēts piemērot iepriekš minētos Savienības normatīvos aktus, ieviest adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu pret konkurenci vērstu un negodīgu komercpraksi un noteiktu par to efektīvus, samērīgus un preventīvus sodus vienotajā tirgū.

VI. Secinājumi

147. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Tribunal amministrativo regionale per il Lazio* (Lazio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

LESD 102. pants, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1 (2018. gada 11. decembris) par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu 4. panta 5. punkts, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un

⁴⁹ Skat. spriedumu, 2019. gada 19. septembris, *Rayonna prokuratura Lom* (C-467/18, EU:C:2019:765, 60. punkts). Skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 60. punkts) par valsts tiesību normu interpretāciju, ņemot vērā Savienības tiesības un it īpaši LESD 101. panta tekstu un mērķi.

⁵⁰ Skat. spriedumu, 2019. gada 19. septembris, *Rayonna prokuratura Lom* (C-467/18, EU:C:2019:765, 61. punkts).

⁵¹ Skat. šo secinājumu 48. un 62. punktu.

⁵² Salīdzinājumam skat. situāciju, kas aprakstīta 2021. gada 21. janvāra spriedumā *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 24. un 64. punkts), kurā valsts līmenī pastāvēja divi judikatūras virzieni – pirmais sliecās par labu valsts noteikumu noilguma jomā šaurai interpretācijai, bet atbilstoši otrajam virzienam minētie noteikumi tika interpretēti plaši; tikai otrais minētais virziens bija atbilstošs Savienības tiesību prasībām.

Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (“Negodīgas komercprakses direktīva”), 11. un 13. pants kopsakarā ar efektivitātes principu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

ar tiem netiek pieļautas tādas valsts tiesību normas kā *legge 24 novembre 1981, n. 689 – Modifiche al sistema penale* (1981. gada 24. novembra Likums Nr. 689 par izmaiņām sodu sistēmā) 14. pants, kas paredz īsus pilnvaru zaudēšanas termiņus un tādējādi neļauj valsts iestādēm, kurām uzticēts piemērot iepriekš minētos Savienības normatīvos aktus, ieviest adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu pret konkurenci vērstu un negodīgu komercpraksi un noteiktu par to efektīvus, samērīgus un preventīvus sodus vienotajā tirgū.